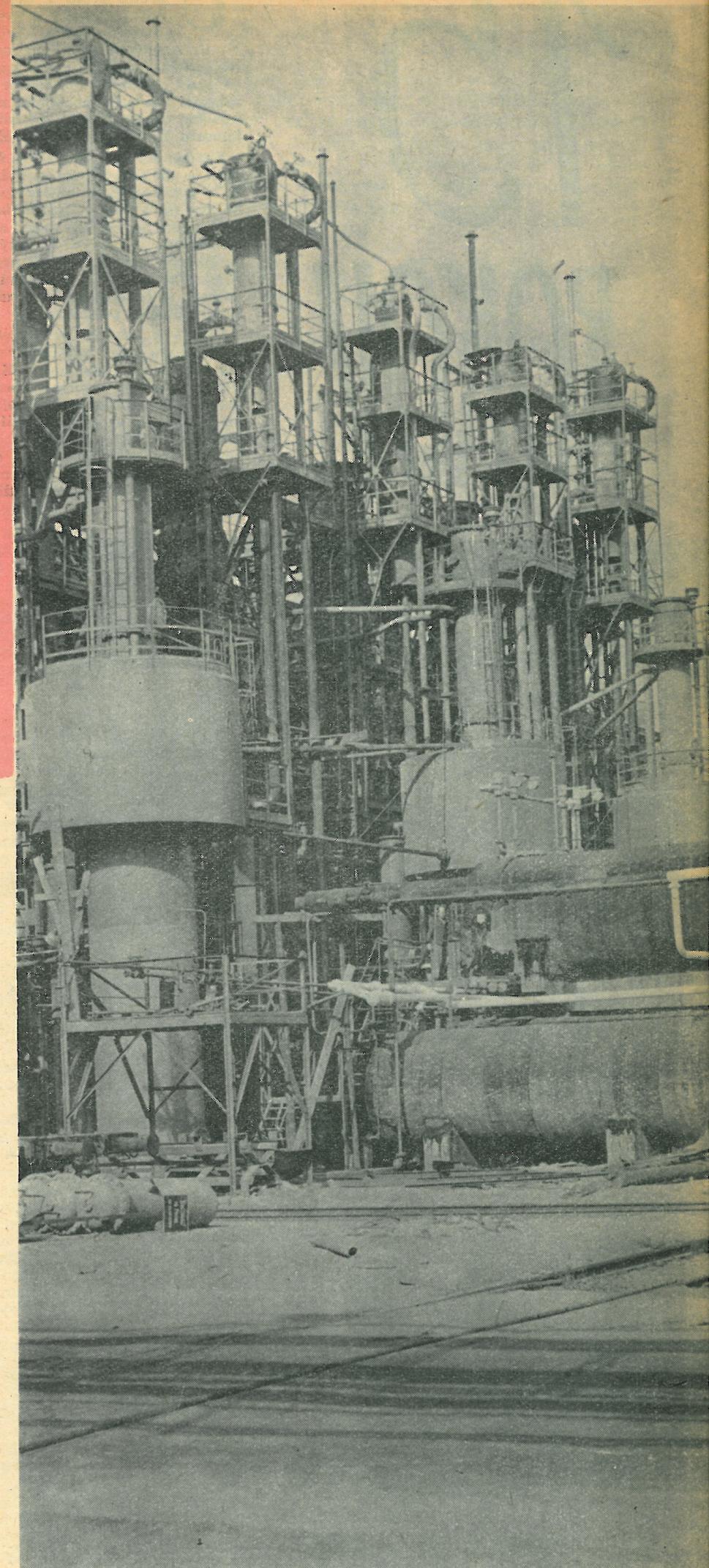

KULTURNĚ-SOCIÁLNÍ
ČASOPIS 7

ŽIVOT

LIPIEC
ČERVENEC
JÚL

CENA 1 zl

1959

15 ROKOV...

Už dorastajú deti, ktoré už už svetlo sveta v čase, keď zornička slobody zjavila sa nad našou vlastou. Tie deti nepamatájú dny, kedy vojnou skálená vlast hojila čerstvě rany svojich občanov hojím balzamom obetí. Aj spomienky staršieho pokolenia miznú spomienky na tie chvíle víťazstva, práce, triumfu ľudského umu a vôle.

Spomienky na tie ťažké časy zasúvajú sa do prepadiška zabudnutia. Tak je to správne, nech miznú spomienky ťažké povoju roky, keď nebolo ničoho od chleba po osevné zrno, od ihly po automobil. A práve v takýchto podmienkach ľudské úsilie prekračovalo všetky normy. Išlo o rýchlu výstavbu vojnovu zničeného štátu a ustanovenie spravodlivého poriadku.

Každý z nás je teraz veľmi zaneprázdnenej. Nové myšlienky a problémy zaujímajú nám umy. Krajanov z Oravy zaujímajú napríklad umiestnenie závodu na konzervy. Krajania zo Zelova zaujímajú sa o veľkú sálu na kultúrne podujatia, pretože v besede sa nepomestia všetci záujemci o kultúru. Otázka výstavby priehrady na Dunajci je opäť predmetom živej diskusii na

Spiši. V poslednom čase všetkých zasa zaujíma priebeh konferencie v Ženeve.

Ale i napriek každodennému návalu práce — zaspomínajme si.

Zem úplne zničená, niet rodiny v ktorej by niekoľko nechýbal, invalidi, prázdne komory a polia to sú okrem iných následkov vojny hlavné výsledky predvojnovej pánskej politiky. Páni vládnuci dvadsať rokov, hodili našu slabú vlast napospas hitlerovskej lúpeži. Strašné následky tohto ich činu doťahli na jednoduchých ľudí. Páni stačili utiecť do zahraničia a ľud trpel.

Pracujúci ľud miest a vidieka vládnuci sotva 15 rokov vybudovali silné Poľsko, zem kypiacu prácou moderných strojov. Úsilie ľudu zmenila sa naša vlast v jedno veľké stavenište.

Pätnásťročné Poľsko — to je nové Poľsko. Silný, mierový, socialistický štát. V tomto štate, v našej vlasti, každý má otvorenú cestu ku každému postaveniu, povolaniu a funkcií. Je to krajina, kde rovnako vážený je každý — ten čo pracuje mozočnatými rukami ako aj ten, čo nové hodnoty vytvára úsilím vlastného umu. A je to

krajina, o ktorej nikto nemôže povedať, že frámi sa zakrývajú chyby a nedostatky, kde tvorivá kritika v mene pokroku a spravodlivosti zaujíma počestné miesto. Pri príležitosti pätnásťročia Ľudového Poľska prišlo nám veľa listov z našich krajských stredísk. Mnohé z nich uverejňujeme na stránkach nášho časopisu. Ľudia z dedín a mestiečiek vyjadrujú v nich predovšetkým svoju vďačnosť Ľudovej vláde, za to, že vo svojich veľkých plánoch našla tiež miesto na zainteresovanie sa životom českej a slovenskej menšiny a že tie jej najnevyhnutnejšie potreby boli pochopené a uspokojené. Desiatky, ba dokonca stovky podpisov pod týmito listami, ako aj ich obsah, dokumentujú jednotu s celou spoločnosťou, ochotu ďalšej práce na rozvoj našej vlasti, pripravenosť boja za mier a brániť tento najcennejší výdobytok ľudstva.

Nech za slovami týchto listov pojdu aj činy. To bude našim najkrajším darom k pätnásťtom narodeninám Ľudového Poľska.

UV Spoločnosti a REDAKCIA

Medzinárodný veľtrh v Poznani stáva sa z roka na rok významnejšou prehliadkou úspechov nášho priemyslu a poľnohospodárstva. Na obrázku: otvorenie XXVIII. Medzinárodného veľtrhu v Poznani.

Pred 15. rokmi... Oslobodená dedinka Ustrozska vzia slovenských vojakov.

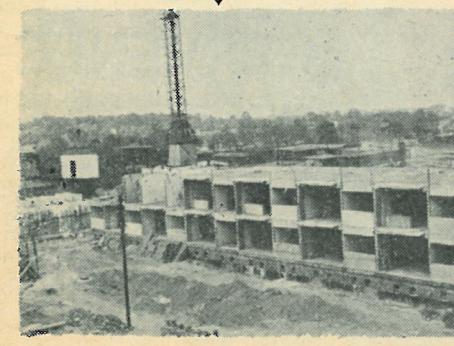
Pätnásť rokov uplynulo od slávnej bitky poľských hrdinov pod Monte Cassino. Na obrázku: zničený kláštor po boji.

Na tradične „Dni Krakova“ vyobliekalo sa starodávne podwawelské mesto do historického šatu dávnej krakovskej slávy.

Tomu sa vraví atómové tempo: 7 Ľudí za 45 dní zmontuje celý obytný blok.

POZDRAV PÄTNÁSTROČIU

Pätnásťste výročie vzniku Ľudového Poľska je aj pre nás, žiakov Všeobecno-vzdelenávacieho lycea so slovenským vyučovacím jazykom v Jablonke Oravské, vhodnou príležitosťou, na niekoľko vrelých a úprimných slov.

Za 15 rokov naša vlast, Ľudové Poľsko, urobila mnoho, aby se nám všetkým lepšie a spravodlivejšie žilo. Dôkazom toho je aj naše lyceum so slovenským vyučovacím jazykom v Jablonke. Sme presvedčení, že socialistická cesta našej vlasti prinesie ďalšie bohaté plody, z ktorých budú mať osoh všetci občania. Ani my, žiaci, nechceme zaháľať, chceme s pomocou svojich profesorov pracovať v prvom rade na seba, aby sme sa stali užitočnými pracovníkmi a občanmi našej socialistickej vlasti — Ľudového Poľska.

Mária Kifáčová
Mária Kopečková
Margita Pirohová
Anna Paršáková
Angela Kumanová
Slačkova Čerešna
Joanna Poláčková
Kurtarina Černogorová
Anna Sovcová
Helena Guglákova
Mária Micháláková
Jánina Bošáková
Anna Milanová
Jozef Černakovič
Anna Čajová
Mária Račáková
Alajos Kábel
Mária Vraničková
Katalína Júlia
Erika Černová
Eduard Vrček
Štefan Flekovič
Ján Fendrik
Harák Eugen
Ondrej Kiebert
Karolína Rappolt
Ondrej Pohl
Karol Rihel

Jozefina Kráša
Mária Šubíková
Angela Borová
Mária Borová
Agnesa Tvarožíková
Angela Vojtšáková
Annyáčková Júlia
Hedvika Magdaléna
Mária Češková
Jolana Anna
Anna Huková
Ezia Ľubomíra
Jozef Ľubomíra
Jozef Ľubomíra
Hajnáčková Margita
Hajnáčková Lucia
Kocháriková Alžbeta
Procházková Maria
Kováč Lucia
Jendrušová Anna
Hlásáková Joannina
Dúbravová Anna
Haváliková Ľubica
Šimáková Mária
Igancová Alajos
Pich Jozef
Jelabík Andrej
Lukášík Florián
Rudnický Štefan
Sandík Ľubomír
Hajnáčková

Hacková Štefka
Dúbravová Oľga
Kremlíkova Mária
Joniaková Anna
Drábiková Anna
Brochová Anna
Hlásáčková Emília
Mária Pašová
Mária Dvorsáková
Márianna Maria
Štefaník Borisová
Jablonová Emilia
Boguñík Lepša
Olrochta Jozef
Sandík Ignác
Šperlaček Štěmber
Anton Biela
Jozef Čagáň
Jozef Toláček
Ján Ďulák
Jozef Olaj
Jozef Lábus
Václav Breub
Bronislava Dvorská
Karelia Vojsáková
Siegfried Huková
Anna Vrbová
Mária Hrdáková
Helena Melárová
Evana Flekovič
Helena Procházková
Magdaléna Piláriková
Jozefa Lepšáková
Mária Hlaváčková
Jozefina Kralcová

Cecília Paleníková
Mária Vášárová
Erika Kuzová
Emília Machajová
Božena Vejská
Peter Hlubinský
Radu Kopeček
Andrej Mlynarcík
Ľadislav Kobzec
Ladislav František
Jozef Bull
Michal Piosek
Otočka Štefan
Táňa Eugen
Ladislav Dúch
Eduard Nedvigař
Alois Basík

Na výstave psov (a či len psov?) vo Varšave.

Z ostatnej chwili

CZYN LIPCOWY MIESZKAŃCÓW Z CHYŻNEGOM

Obyvatele Chyżnego zobowiązują się z okazji 15-lecia Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej:

- wyremontować 500 m drogi,
- odpracować przy remoncie szkoły po jednym roboczo-dniu.

Dzięki pomocy finansowej państwa i czynowi społeczeństwa mieszkańców Chyżnego dzieci otrzymają w nowym roku szkolnym całkowicie wyremontowaną szkołę, a wszyscy wygodną drogę.

FERDYNAND ŁACIAK

Korespondent „Života“ w Chyżnym na Orawie

Dňa 22. júna započalo svoje rokovanie II. Plénarne ÚV Poľskej zjednotenej robotníckej strany.

Zároveň nad úlohami polnohospodárstva v rokoch 1959—1965 a o ďalšom rozvoji polnohospodárskych krúžkov rokuje XI. plenárne posedenie Hlavného výboru ZSL.

V tom čase však júlové číslo „Života“ bolo už v tlači. Vzhľadom na dôležitosť týchto rokovania pre rozvoj polnohospodárstva rozhodli sme sa uverejniť výňatky z referátu súdruha W. Gomulku. Z toho dôvodu „Život“ vychádza s určitým oneskorením. Ďalšie materiály z Plénu sa uverejníme v augustovom čísle.

HLAVNÉ PROBLÉMY ROZVOJA POL'NOHOSPODÁRSTVA V ROKOCH 1959-65

SÚDRUHOVIA!

Dnešnú plenárnu schôdzku Ústredného výboru strany venujeme otázke rozvoja polnohospodárstva. Všeobecné úlohy v tejto oblasti načrtol III. Sjazd strany a vyjadril ich v uzneseniach o rozvoji národného hospodárstva v rokoch 1959—1965. Ako všetci vieme, tieto uznesenia predpokladajú úhrnný vzrast poľnohospodárskej výroby v roku 1965 o 30 percent v porovnaní s úrovňou roku 1958. **Dosiahnutie tohto ukazovateľa vzrastu poľnohospodárskej výroby má zásadný význam pre realizáciu iných ukazovateľov rozvoja nášho hospodárstva v období najbližších sedem rokov a najmä bude rozhodovať o možnostiach vzrastu reálnych miezd a dôchodkov vidieckeho obyvateľstva v takej výške, ako to predvidujú uznesenia.**

Vzrast poľnohospodárskej výroby určený III. Sjazdom je azda najťažšou úlohou v celom pláne rozvoju nášho národného hospodárstva. Naša strana uskutočňuje poľnohospodársku politiku vytýčenú III. Sjazdom musí určiť zodpovedné prostriedky, stvoríť výhodné podmienky na splnenie tejto úlohy. Tento problém nesmiernie dôležitosť politického byro zo ťiorka prediskutovalo s Predsedníctvom Hlavného výboru ZSL a po prejednaní stanovísk dospeli sme k spoločnému názoru, že naše snahy v tejto oblasti nájdú svoj výraz v jednoznačnom uznesení schválenom zároveň plenom Ústredného výboru našej strany, ako aj plenom Hlavného výboru ZSL.

* * *

Naša strana v porozumení so ZSL vychádza z názoru, že financovanie zvýšeného plánu mechanizácie poľnohospodárstva a meliorácie, pri zistení mechanizácie čo možno najväčšieho počtu poľnohospodárskych jednotiek vyžaduje si, aby sa štát zriekol v prospech poľnohospodárskych krúžkov poľnohospodárskych kvot vyplývajúcich z rozdielu cien za povinné dodávky rolníkov a cien na voľnom trhu.

Doteraz povinné dodávky boli poplatkom dedinu na celkový rozvoj národného hospodárstva, z čoho malo úxitok samozrejme aj vidiecke obyvateľstvo. **Naša nová konceptia spočíva v tom, že dedina odovzdávajúc štátu povinné dodávky bude slúžiť sama sebe, rozvoju svojich vlastných hospodárstiev.** Pretože štát vráti rolníkom rozdiel cien, ktorý vzniká medzi doterajšou výškou cien platených za povinné dodávky a cien platených na voľnom trhu. Tento rozdiel však nevráti bezprostredne do rúk rolníkov, ale ich spoločensko-hospodárskej organizácii, t.j. poľnohospodárskym krúžkom. Takýmto spôsobom vznikne „Fond na rozvoj poľnohospodárstva“. A budú ním disponovať poľnohospodárske krúžky a premenať tieto vklady rolníkov na presne určené investičné ciele slúžiace rozvoju poľnohospodárstva a predovšetkým na nákup väčších poľnohospodárskych strojov určených do spoločného úxitku rovnako členov poľnohospodárskych krúžkov ako aj rolníkov, ktorí nepatria do tejto organizácie.

Štátnej pokladňa odčerpávajú dôchodky za povinné dodávky v prospech rolníkov utrípi vo svojich dôchodkoch väčšiu úbytok. Z finančného hľadiska štát nebude mať z povinných dodávok už žiadny osoh.

Rolníci hoci naďalej budú oddávať štátu povinné dodávky, nič nestratia na rozdielie cien za povinné dodávky. Lebo výšku tohto rozdielu štát hradí. Úxitok z toho budú mať všetci rolníci na takých istých právach, hoci výška povinných dodávok je rôzna v závislosti od dôchodkov každého rolníka.

Predpokladáme, že zákiaľ naše poľnohospodárske krúžky budú môcť zhromaždiť prostriedky potrebné na základnú mechanizáciu poľnohospodárskych prác, štát bude musieť udržovať povinné dodávky v období najbližších siedmych rokov. Za ten čas poľnohospodárske krúžky budú môcť tento fond výdatne zvýšiť dôchodami získanými z vlastného hospodárstva, ktoré sa bude rozvíjať v rôznych formách. Treba predpokladať, že za sedem rokov už nebudú potrebovať štátne dotácie na mechanizáciu poľnohospodárstva. Vtedy už budú nepotrebné dodávky. Do toho času rolníci potrebujú štátu pomoc, ktorá im zaistí vytvorenie novej technickej základnej rozvoju poľnohospodárstva i ďalšiu nápravu pracovných podmienok a životnej úrovne na dedine.

Možno sa opýtať prečo štát v takejto forme, ako sme hovorili, likviduje povinné dodávky, alebo presnejšie: zrieka sa v prospech rolníkov dôchodov plynúcich z povinných dodávok v dote-

rajšej forme? Či by nebolo lepšie úplne zrušiť povinné dodávky a namiešať toho o tú istú sumu zvýšiť pozemkovú daň a z toho dôchodku finančovať poľnohospodárske krúžky? Zdalo by sa, že taký spôsob by bol dokonca výhodnejší.

V skutočnosti tento problém nie je taký jednoduchý. Keď sme zavrhli koncepciu prepočítania povinných dodávok na peňažné dane mali sme k tomu vžne dôvody. Zvýšenie pozemkových daní o dôchodky z povinných dodávok by rolníci prijali zle. Povinné dodávky traktujú ako mimoriadnu daň v prospech štátu, ktorá slúži hospodárskemu rozvoju krajinu. V skutočnosti je tak. Teraz však štát hovorí rolníkom: nebudete odvzdať povinné dodávky na rozvoj celého národného hospodárstva, ale iba na rozvoj väčšo vlastného hospodárstva, čo bude zároveň na úzitok celého národného hospodárstva. Je v tom určitý rozdiel. A ďalej, prepočítanie dodávok na peňažnú daň, bolo by stálym sporným bodom medzi štátom a rolníctvom pri určovaní kvot patriacich poľnohospodárskym krúžkom. Nejedna obec nezaplatala ešte pozemkovú daň podľa dotočajšieho výmeru. Zvýšenie pozemkovej dane určite by zváčšilo tieto dlhys. Ako v takom prípade rozpočítavať iba čiastočne zaplatené dane medzi štát a poľnohospodárske krúžky? Pri delení vždy sa bude cítiť niekto ukriadený — bud štát, bud rolníci, prípadne i štát i rolníci. Možno povedať, že bolo treba exekučným vymáhaním prinútiť všetkých rolníkov k termínovému a úplnému vyplácaniu daní. V širokom merítku nepoužívajú sa však takéto metódy ani teraz pri miestnom výmere pozemkovej dane; nedoplatty z tohoto titulu vzrástli v rokoch 1957—1958 o 600 mil. zlotypov a pri konci roku 1958 činili už 2,1 miliardy zlotypov. Niekoľko by mohol navrhnuť zaviesť samostatný peňažný poplatok namiesto povinných dodávok. Nič to nezmení pokiaľ ide o vyplácanie poplatkov. Bolo by treba počítať s tým, že práve tu by bolo najviac nedoplatty. Je na to príklad v zmenu „šarvarku“ na peňažnú daň. A konečne, v terajšej situácii musí štát zabezpečovať možnosti normálneho zásobovania prostredníctvom povinných dodávok. Dnes ešte sa nemôžeme spoliehať vylúčne na výkup na voľnom trhu. Musíme využiť povinné dodávky a prísne prihliadať na ich plnenie. Z týchto príčin nemožno prijať koncepciu prepočítania povinných dodávok na peňažnú daň. **Nová zvrátna forma povinných dodávok je z jednej strany poplatkom štátu v prospech rolníctva a z druhej strany rolníci usnadňujú štátu normálne zaopatrovanie trhu potrebným tovarom.**

Teraz ešte nemožno vedieť, či naša koncepcia, aby štát financoval rozvoj poľnohospodárstva z dotočajších povinných dodávok, sa nezmieni v období najbližších sedem rokov. Možno, že v patričnom čase vytvoria sa podmienky umožňujúce zameniť dodávky na peňažné poplatky. Teraz takých podmienok nie je.

Povinné dodávky dnes už nie sú vážnejsími zaťažením pre rolníkov. Už dlhší čas postupne znížujeme zaťaženie rolníkov z pôvodu plnenia povinných dodávok, zmenšovaním výmeru a zvyšovaním štátnych výkupných cien.

Za 25 miliónov zlotypov, ktoré stanovia hodnotu rolníckych poplatkov v prospech štátu vyplývajúcich z povinných dodávok je nevyhnutné 3 milióny venovať na zriadenie dodatočných investícií v priemysle spojených so zvýšením mechanizácie a meliorácie poľnohospodárstva. Ostatná časť dôchodku bude tvoriť „Fond na rozvoj poľnohospodárstva“, odovzdávaný k dispozícii poľnohospodárskym krúžkom.

Javí sa potreba vydelenia časti „Fondu na rozvoj poľnohospodárstva“ k dispozícii okresného vedenia poľnohospodárskych krúžkov. Ale táto kvota by nemala presahovať 20 percent celého Fondu.

- V rámci tejto kvoty okresného prípadne krajské orgány poľnohospodárskych krúžkov môžu:
- poskytovať pôžičky poľnohospodárskym krúžkom, ktoré si zakupujú strojné zariadenie a nemajú dostatočných prostriedkov; pôžičky nemajú byť na dlhšie, ako na dva roky;
 - v určitých prípadoch poskytovať pôžičky na základ strojného zariadenia pre výrobu stavebného materiálu, organizovanú v rámci poľnohospodárskeho krúžku pre vlastnú potrebu;
 - zakupovať melioračné stroje, ktorých kapacita prekračuje územie obhospodarovane jedným poľnohospodárskym krúžkom a je nevyhnutné

pre melioračné práce na stále, alebo dlhší čas pre viaceru poľnohospodárskych krúžkov; tieto stroje by boli vlastníctvom okresného vedenia poľnohospodárskych krúžkov, alebo v určitých prípadoch vlastníctvom polnohospodárskeho krúžku;

— každoročne udelať vecné odmeny poľnohospodárskym krúžkom po jednom v každom okrese i v kraji za najlepšie výsledky rolníkov v poľnohospodárskej výrobe v obvode daného krúžku. Výška odmeny nemá presahovať 5 percent sumy, ktorú bude mať k dispozícii okresné vedenie poľnohospodárskych krúžkov.

Ostatná časť „Fondu na rozvoj poľnohospodárstva“ bude operatívne v miere plnenia povinných dodávok odovzdávaná k dispozícii jednotlivých poľnohospodárskych krúžkov. Každá obec bude odčerpávať z „Fondu na rozvoj poľnohospodárstva“ proporcionalne prostriedky vo výške povinných dodávok poľnohospodárskych produktov. Poľnohospodárske krúžky majú vyznačiť prostriedky Fondu predovšetkým na nákup traktorov a poľnohospodárskych strojov.

Tieto prostriedky umožnia v rokoch 1959—65 zakúpiť vyše 90 tisíc traktorov s kompletným strojným zariadením a mláďačkami. **Musíme sa starať o to, aby každý poľnohospodársky krúžok v uvedenom období bol vybavený strojným zariadením zodpovedajúcim podmienkam a potrebám danej obce.**

Treba taktiež predpokladať, že časť prostriedkov bude určená na vykonanie vodno-melioračných prác v miestnych pomeroch, na nákup nevyhnutného materiálu potrebného na uskutočnenie týchto prác a na vyplácanie odbornej práce. Štát v takýchto prípadoch by mal poskytnúť pomoc vo forme technickej dokumentácie a odborného dozoru nad týmito prácami. Treba taktiež umožniť vodným spolkom nákup takých strojov ako traktorov DT 55, hladkých válkov, rozsievačov umeľých hnojiv, lúčnych brán a pluhov na ošetrovanie lúk a pašienok. Menšie komplety (pluh a lúčna brána, hladký válec, skarifikátor) treba pridelit poľnohospodárskym krúžkom v obciach, kde je nevela zelených plôch.

Prostriedky Fondu bude možno určiť na melioráciu pozemkov, ktoré sú spoločným majetkom obce a pozemkov PFZ pridelených do úzitku poľnohospodárskym krúžkom. Ale rolníci majú sami hradí trovy spojené s konzerváciou melioračných zariadení proporcionalne podľa úzitku, ktoré im tieto poskytujú. V obciach, kde zaopatrovanie vođou je pálčivým problémom, Fond môže byť použitý na doplnenie komunálnych prostriedkov určených na tento čiel, ako aj vlastnícky vkladov rolníkov. A komečne, so súhlasom členov poľnohospodárskeho krúžku v jednotlivých presne určených prípadoch prostriedky Fondu rozvoja poľnohospodárstva môžu byť taktiež využité na investície spojené s otvorením menších závodov na spracovanie poľnohospodárských produktov a najmä skladisť na ovocie a zeleninu, zariadenie na výrobu ovocných štav a spracovanie ovocia, konzerváciu zeleniny, závodov na kvasenie a konzervovanie na kyslo, mliekarni, stredisk polomechanizovaného spracovania lanovej a konopnej slamy, sušiarne tabaku atď.

Práca týchto závodov založených poľnohospodárskymi krúžkami má byť doplnením práce odborných štátnych alebo družstevných organizácií, najmä tam, kde sú nevyužité možnosti spracovania poľnohospodárských produktov.

V politike rozdeľovania materiálnych prostriedkov na uspokojovanie potrieb poľnohospodárskych krúžkov treba sa riadiť zásadou, aby žiadna obec nemusela čakať na investície zo svojho Fondu dlhšie ako dva roky. Preto zvláštne význam má plánovanie rozdelenia investičných prostriedkov v rámci Fondu ako aj iných štátnych nákladov na poľnohospodárstvo, aby každá obec pocitila nápravu hospodárskych pomerov.

V rukách poľnohospodárskych krúžkov nájde sa mnohomiliónový spoločný majetok. Bude vlastníctvom rolníkov, bude chránený ich hospodárskou starostlivosťou. Bude to zároveň majetok, ktorý má veľký význam pre celé národné hospodárstvo; preto národné výbory musia mať pocit zodpovednosti za jeho ochranu, efektívne využitie zintenzívnenia poľnohospodárskej výroby, ako tiež za to, aby slúžil záujmom pracujúcich na dedine.

Z toho čo bolo doteraz povedané vyniká, že chceme zvýšiť rolu poľnohospodárskych krúžkov a urobiť z nich silnú páku rozvoja poľnohospodárstva.

ZUB RZYCA

Pozďň malebnej cesty od Jablonky smerom k Babej hore rozkladá sa dedinka Zubrzycia. Starí ľudia vratia, že kedysi veľmi dávno uhorskí panovníci prichádzali do týdajšej „hájovne“ na poľovačky Zubrov a podľa toho dostala meno „Zubrzycia“.

Pod prameňmi Babej hory usadili sa takzvaní „richtári“, čiže vrchnosť a o niekoľko kilometrov nižšie sedliaci, to znamená nižšia vrstva. Podľa toho vznikol názov „horná“ a „dolná“ Zubrzycia.

To vratia starí ľudia, a skutočnosť zasa je taká, že od Babej hory do Jablonky v dĺžke pätnásť kilometrov rozkladá sa dedina, ktorej jedna časť je zvaná „Dolnou“, a druhá „Hornou“ s jednou Gromadzkou Radou Narodowou v Zubrzycy Górnnej.

Podľa tohto rozdenenia sú v Zubrzyci aj dve skupiny Spoločnosti. V podstate jedna obec, jedna Spoločnosť, ale práca dvojaká: jedna odbočka je aktívna, tvorivo pracuje a druhá — spí.

Napriek tomu, že Zubrzycia Górná má lepšie umiestnenie, nachádzajú sa tu všetky mestné úrady, pekná klubovňa, múzeum oravského kraja na bývalom hospodárstve Moniakov a turistická nocľahárska — tamojší krajania neprejavujú dostatočnú starostlivosť o oživenie kulturno-osvetovej práce miestnej skupiny.

Tri razy dočasný výbor skupiny zvolal schôdzku, tri razy pri-

Inštruktor ÚV Spoločnosti krajana Kovalík často navštěvuje oravské dedinky a hovorí s ľuďmi o ich starostach i radostach. Tentoráz ho nás fotoreportér zastihol v Zubrzyci.

Predstavujeme vám mladý súbor zo Zubrzycy Dolnej. Veďme, že čoskoro sa nám predstaví aj sám pekným oravským pesničkami...

šiel z Varšavy predseda ÚV Spoločnosti a vždy nadarmo. Na prvú schôdzku prišlo primálo krajanov, aby jej rokovanie bolo užitočné a na ďalšie dve ani toľko, aby sa mohlo vobec konáť.

A teraz sa pozrime čo nového v Zubrzyci Dolnej. Pracovné podmienky majú nepomerne horšie, chýba im klubovňa a do miestnych úradov je poriadny kus cesty. Napriek týmto fažkostiam výbor miestnej skupiny vynajal a zariadiť si miestnosť Spoločnosti, založil súbor piesní, doučovací kurz pre dospelých a s pomocou LPŽ vodičský kurz.

V Zubrzyci Dolnej kypí organizačná práca. Dospelí i mládež nachádzajú tu úžitočnú zábavu, a to ešte nie je všetko. V pláne majú založenie športového krúžku LZS, checú aby výbor žien zorganizoval kurzy varenia atď. Výsledky práce miestnej skupiny hovoria samé za seba.

Z iniciatívy miestnej skupiny vznikne v Zubrzyci Dolnej mechanizovaná stoláreň, prvá na Orave. Treba však, aby podnik Produs a Hospodárska rada Spoločnosti energieckej pripustí k zakončeniu práce v stolární.

Dal som si otázku: či skutočne v Zubrzyci Górnnej niesie potreby oživiť prácu skupiny? Odpoveď na túto otázkou je iba jedna: skupina je tu potrebná, treba však zvoliť nový výbor, ktorý bude checieť a vedieť viesť prácu Spoločnosti v prospech krajanov v Zubrzyci Górnnej.

Za to, že skupina Spoločnosti je tu potrebná prihovárajú sa všetky rozhovory s krajanmi zo Zubrzyci Górnnej, ako aj návrhy predložené ÚV Spoločnosti a reakcii „Život“. Okrem toho, prihovárajú sa za to výsledky práce mládeže, ktorá pod vedením učiteľky kr. Krapčíkovej zorganizovala si divadelný krúžok, počet poslucháčov doučovacieho kurzu pre dospelých v období minuloročnej zimy.

Ale toto všetko dialo sa mimo miestnej skupiny a bez jej aktívnej pomoci. Podmienky pre úspešnú prácu tátu skupina má. Vždy nájde pomoc v straníckej organizácii v Zubrzici, v GRN i v Ústrednom výbere Spoločnosti. Na všetkých Slovákov a Poliakov v obci čaká obecná klubovňa, kde môže pracovať aj miestna skupina Spoločnosti.

Krajania čakajú na nové volby do výboru skupiny a rozdenenie konkrétnych úloh medzi členmi výboru. Čakajú, že schôdzke miestnej skupiny budú sa konáť pravidelne a na nich sa určí program kultúrno-osvetovej práce i členovia výboru budú ten program uskutočňovať a informovať všetkých krajanov v Zubrzyci Górnnej o práci miestnej skupiny Spoločnosti. Stránky „Života“ sú otvorené aj pre Zubrzyciu Górnú.

ADAM ADAMEC

O PRÁTEĽSKÝCH STYCÍCH POLSKÉHO ČESKÉHO A SLOVENSKÉHO LIDU

MICHAL SOROKAČ

tajemník
Slovanského výboru Československa

Ceský a slovenský lid s veľkou pozornosťou a uznaním sleduje budovatelské úspechy bratrského polského lidu. Společné historické osudy našich národov v davné minulosti a dnes společný budovatelský cíl vytvorili podmínky k trvalé spolupráci i k společnému postupu na domácí i zahraniční fronte. Dříve vystupování západoněmeckých revanšistů za uznání mnichovských dohod a umožnení návratu německých fašistů do Polska a Československa, kteří se aktivně podíleli na rozbití samostatnosti našich národů, nás v zájmu naší budoucnosti nutí, abychom ani na okamžik nazapomněli na naš společný boj a stálí pevně na straně nejbližšího i nejvěrnějšího příteli Československa i Polska — na straně Sovětského svazu. Historie nás nejednou poučila o tom, že dokud naše národy byly jednotné, vždy vítězily nad nepřítelem.

Polsko zaujímá jedno z nejpřednějších míst v historii vzájemných vztahů mezi polským, českým a slovenským lidem. Je tu i stará tradice bojové družby, která spadá až do 10. století, kdy Poláci společně s Čechy se postavili na odpor agresivním německým feudálům a křižákům. Snad jedna z největších historických událostí pro oba národy byla bitva u Grunwaldu v roce 1410, kdy po boku polských vojsk bojovaly i české jednotky, vedené Janem Žižkou z Trocnova. Bojová družba polského, ruského i českého národa zvítězila a rozprášila německé křižácké řady. I později v 19. století zúčastňují se všech polských povstání i čeští a slovenští vlastenci. Typickým znakem polské dělnické třídy byl hluboký smysl pro proletářský internacionálismus. Polští proletáři nebyli jenom v čele domácího odboje, ale bojovali všude tam, kde lid bojoval za svobodu a nezávislost, proti fašizmu, či již to bylo v slavné Pařížské komuně r. 1871, ve Velké říjnové socialistické revoluci, v interbrigádách ve Španělsku.

Zvlášť hluboké a upřímné přátelství se rozvinulo mezi polským proletariátem a dělnickou třídou naši země. V období buržoazní republiky KSČ poskytovala polským soudruham velkou pomoc. Po roce 1929 naše strana zřízuje pro polské komunisty ilegální tiskárnu. V Ostravě dlouhou dobu vycházel „Czerwony Ształdar“ (Rudý prapor), ústřední list polských komunistů, který s dalším tiskovým materiálem převáželi na řezeníčkáři do Polska. V Praze po dlouhou dobu působil i politické byro ústředního výboru KS Polska, které řídilo revoluční hnutí polského lidu. Družba našich národů je spečetěna krví tisíc obětí, které padly v společném boji proti německému fašizmu. Navždy zůstane z pamäti polských občanů český komunista Jiří Nedošinský, v Polsku známý pod jménem „Pepík“, který byl velitelem oddílu Lidové gardy

, „Kazimierz Puławski“ a který zachránil mnoho polských vlastenců. V těžkých dnech Slovenského národního povstání bojovali zase na Slovensku, předeším na Orave a východním Slovensku, celé polské partyzánské skupiny. V nerovném boji s německými fašisty prokázali polští partyzáni svoji hrabrost a podstatné přispěli k nejdenné porážce německých ozbrojených sil. Slovenský lid s vděčem vzpomíná na polské partyzány. Vždy na Slovensku nebylo ani jedné partyzánské skupiny, v které by nebyli začleněni i Poláci. Tak tomu bylo i v českých krajích, hlavně v severním pohraničí. V posledních dnech války bojovali Češi a Slováci po boku Sovětské armády za osvobození polských míst, Dukly, Jasla, Krosna a dalších. V Dukelském průsmyku, kde bojoval Československý armádní sbor, najdeme i polská jména, která dosvědčují, že i tu příslušníci polského národa položili život za svobodu českého a slovenského lidu.

Druhá polská armáda po boku hrdinné Sovětské armády zúčastnila se osvobozeního boje na území severních Čech. Po tvrdých bojích v prostoru Drážďan a dlouhého namáhavého pochodu přispěchala na pomoc českému lidu, který se zbraní v ruce, bojoval proti fašistickým okupantům. Polská armáda svedla hrdinové boje u České Lípy, Liběchova a dostala se až do Mělníka. Lid českých vesnic a měst vital polskou armádu jako osvoboditelku, která pro oba národy sehrála historickou úlohu při upevnění přátelských vztahů s bratrským polským lidem.

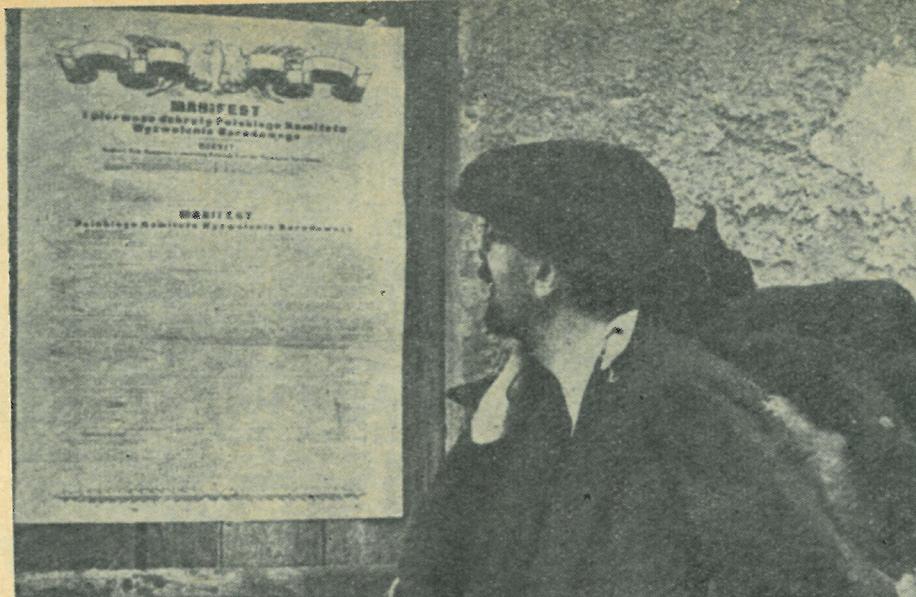
Jsou to bohaté tradice přátelských vztahů, na které je možno navazovat i dnešní družbu v nových podmínkách, v zájmu obou národů. Smlouva o přátelství, spolupráci a vzájemné pomoci z března 1947 vytvořila předpoklady pro docela nové vztahy. Po uplynutí 12 let může být jedna i druhá strana s plněm závazků, vyplývajících z podepsané smlouvy, spokojena. Rozhodné stanovisko polského lidu, vybudovat v Polsku socialismus, nás spojuje na věčnost. S velkou pozornosťí sledoval čsl. lid průběh III. sjezdu PSDS, na kterém se potvrzuje správnost vytýčeného cíle výstavby socialismu v Polsku. Ostré stanovisko PSDS proti jugoslávským revisionistům, kteří se snaží narušit proletářskou solidaritu našich národů ještě více sblížuje naše národy. Když v boji proti německým křižákům, feudálům, proti německému fašizmu a dnes při poskytování vzájemné pomoci při výstavbě socialismu a při obraně světového míru před západoněmeckými revanšisty a miliaristy. Hluboká vděčnost k Sovětskému svazu — našemu společnému osvoboditeli a proletářský internacionálismus položily pevné základy k nerozbíratelnému sblížení polského, českého a slovenského lidu.

Redakcia „ŽIVOT“

Pri príležitosti pätnásťročia Ludového Poľska chcel by som prostredníctvom nášho časopisu „Život“ v mene Miestnej skupiny Spoločnosti v Piekielniku a vôbec všetkých krajánov čo najsrdečnejšie podakovať poľskej vláde za starostlivosť a úsilie, ktoré vyňaložila pre našu národnostnú menšinu. Tažko je nám uveriť, že česká a slovenská národnosť žijúca v Poľsku, si získala také sympatie a pomoc od Ludovej vlády Poľska. Môžeme byť iba hrdí na to, čo nám poskytla za 15 rokov svojej existencie. Piekielnik dostal menšinovú školu, v ktorej mládež rodičov slovenskej národnosti sa môže učiť v materinskom jazyku. Ludové Poľsko umožnilo našej národnostnej menštine zorganizovať Kultúrno-sociálnu Spoločnosť Čechov a Slovákov v Poľsku s Ústredným výborom vo Varšave. Tak aj v Piekielniku vznikla Miestna skupina Spoločnosti. Dostali sme tiež časopis „Život“. V tomto roku mali sme kurz slovenského jazyka pre dospelých. Okrem toho sme dostali peňažnú pomoc pre divadelný krúžok, ba naša Miestna skupina dostala aj harmoniku. Zásluhou Ludovej vlády Poľska je aj to, že Piekielnik dostal poštu, Prezidium Gromadzkej Rady Narodowej a začiatok je výstavba hasičského skladu, ktorý veríme, že čoskoro bude dokončený. Naša dedinka za 15 rokov Ludového Poľska sa zmenila k lepšiemu aj v tom, že jej občania, ktorí prv boli odkázani len na to, čo im poskytli otcovské polička, dnes niektorí odchádzajú do kožiariskeho kombinátu v Novom Targu, kde nachádzajú zamestnanie. Vďaka dorozumeniu Poľskej vlády s Československom, niektorí zasa nachádzajú prácu aj v ČSR. Sú to začiatky slúbne, hoci nie všetci čo by chceli, našli prácu, jednako je to už veľa. Pätnásť rokov Ludovodemokratického zriadenia našlo výraz aj v autobusovej doprave, cez Piekielnik prechádza denne 8 autobusov — či by sme to mali snáď zamľať a nepodakovať sa poľskej vláde za túto starostlivosť? Slubujeme jej, že čo bude v hraniciach našich možností urobíme, aby sme sa mohli pričiniť do výstavby lepšieho zajtrajká v našom štáte. V súvislosti s 15 výročím vzniku Ludového Poľska všetci krajania s úprimou vďakou želáme poľskej Ludovej vláde veľa úspechov v ďalšej práci nad neustálym zlepšovaním životných podmienok pracujúceho ľudu Poľska.

Ostávame s krajanským pozdravom.

*Tomáš Janoč
Kukur
Leticen Jozef
Hollar Jozef
Sloboda Božek*

Už v manifeste „PKWN“ vydanom počas okupácie sa hovorí o poľnohospodárskej reforme.

POL'NOHOSPODÁRSKA REFORMA

Poddanstvo a pánstvo udržali sa v Poľsku až do XIX. storočia. Zrušenie poddanstva (v ruskej časti až roku 1864) neveľmi zlepšilo položenie rolníkov. Inými formami boli aj nadáľ závislé od zeme a obrovské dlhy prevádzali ich na mizinu.

Vo chvíli vzniku obrodeného Poľska roku 1918 otázka poľnohospodárskej reformy vynorila sa s celou ostrostou. S návrhmi reformy vystúpili robotnícke strany a radikálne rolnícke hnutie. Ale vlády sa zmochnila trieda, ktoré záujmy sa nezhodovali so záujmami ľudu a preto uskutočnenie poľnohospodárskej reformy bojkotovala.

Rolníci neprestali bojovať o poľnohospodársku reformu. Ako mohlo prestať 3 milióny rolníckych rodín bojovať o svoje práva, keď mali iba toľko zeme ako 19 tisíc velkostatkárov. A nezamestnanosť ešte zväčšovala biedu na dedine.

Tridsiate roky sú dejiskom veľkých rolníckych štrajkov a krvavého potláčania rolníctva, ktoré sa domáhalo

svojich práv. Sanačná vláda namiesto zeme obdarovala rolníkov salvami z pušiek.

Odveké túžby rolníkov splnili sa až roku 1944, kedy moc v štáte prevzal pracujúci ľud...

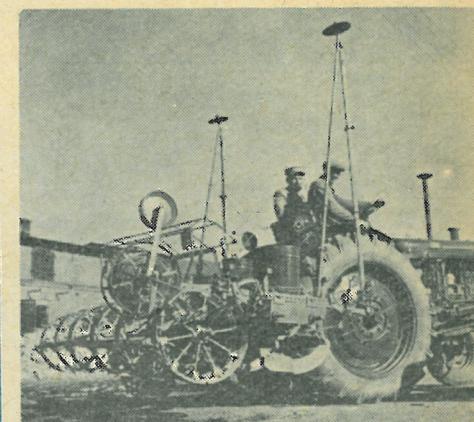
Predpoved poľnohospodárskej reformy nachádza sa už vo vyhlásení „KRN“ v čase okupácie, v ktorom sa výrazne hovorí o „vyvlastneniu bez odškodovania všetkej veľkostatkárskej i nemeckej pôdy a jej odovzdaní rolníkom a robotníkom“.

Poľnohospodárska reforma stala sa jedným z hlavných pilierov programu „PKWN“. V manifeste „PKWN“ čítaeme: „Abi sa urýchliťa výstavba krajin a uspokojila odveká túžba rolníkov po pôde, „PKWN“ ihneď pristúpi k uskutočneniu poľnohospodárskej reformy.“

A ešte počas vojny, 6. septembra roku 1944 „PKWN“ schválil dekrét o poľnohospodárskej reforme a začal s jej uskutočnením na oslobodenom území.

Odveká túžba poľských rolníkov sa splnila: zem patrí im. Na obrázku parcelovanie veľkostatkárskej pôdy v bydgoszkom kraji.

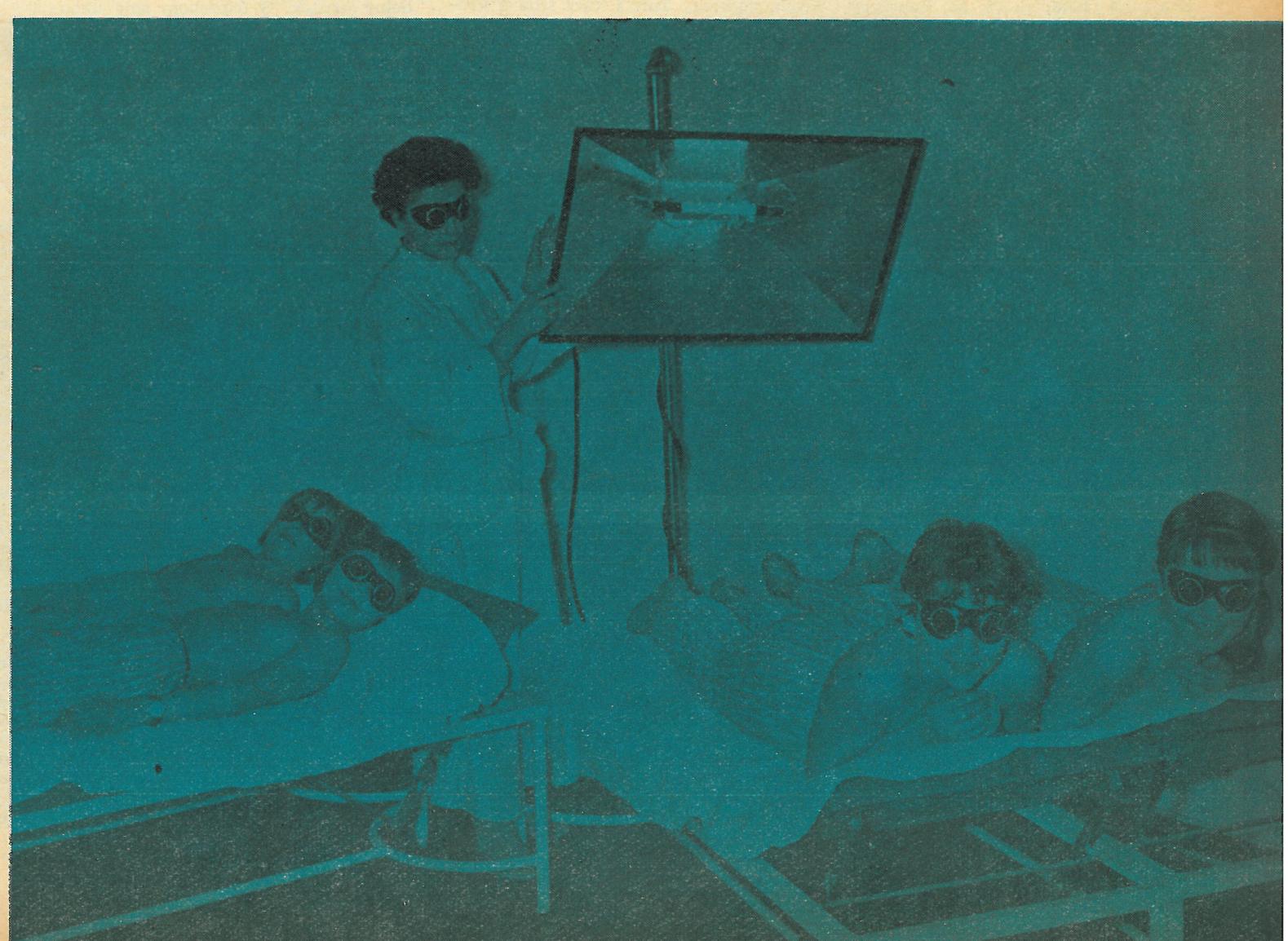

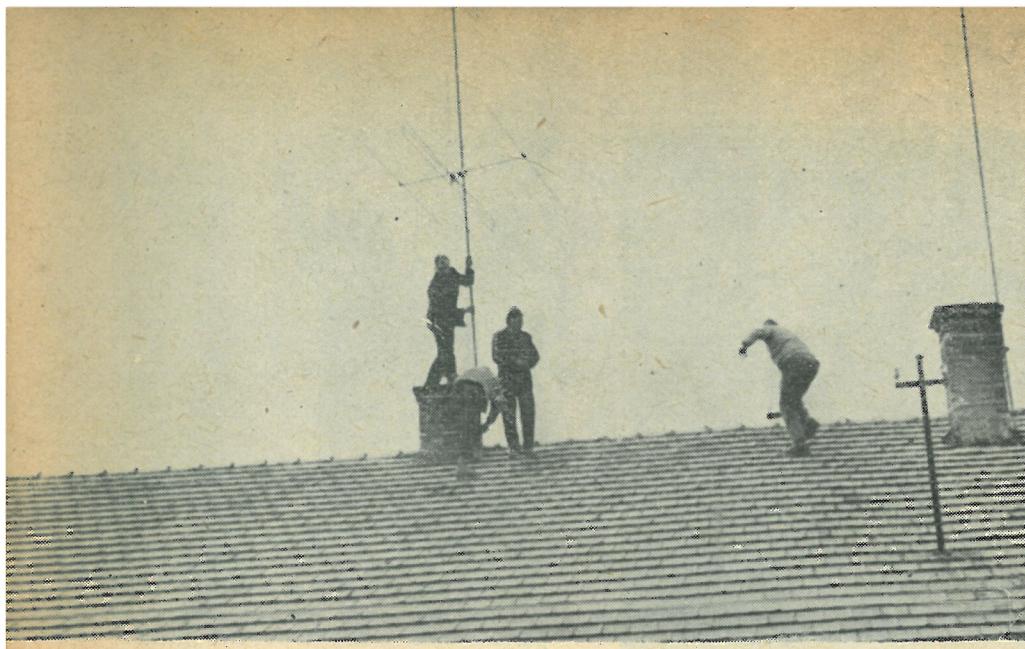
Takýmito strojmi obrába pôdu Jednotné rolnícke družstvo v Sadkach.

Iba na starých dávnych územiach rozparcelovalo sa 2131 tisíc (na Západných územiach neskôr spolu 6 miliónov ha pôdy). Do 1. decembra 1944 dostačovalo pôdu 387100 rodin bezzemkov, malorolníkov a stredných rolníkov. Zároveň poľnohospodárska reforma zrušila dlhy, ktoré zatažovali rolnícke hospodárstva na 6 miliárd zlôtých...

Ale reakcia nevzdala sa tak ľahko svojich práv. Starala sa zastrašíť rolníkov, učíčkať slabmi, len aby nebrali pôdu pridelenú im poľnohospodárskou reformou. Neštítili sa ani vraždy. A tak uskutočnenie poľnohospodárskej reformy bolo zároveň jednou z najrozehodujúcejších bitiek o ziskaní a ustálenie Ludovej moci...

6. februára 1944 — deň schválenia dekrétu o poľnohospodárskej reforme, na ktorú poľský rolník čakal celé veky a za ktorú bojoval — to je jeden z najvýznamnejších pamätníkov dejín našej vlasti.

Dňa 14.VI. tohto roka zišiel sa v Jablonke kultúrno-osvetový aktív pozostávajúci z predstaviteľov všetkých skupín a obvodných výborov z Oravy, Spiša, Zelova i Varšavy.

Dávame slovo účastníkom aktívu:

Krajanka Mšálová z Piekielnika hovorila o práci divadelného krúžku, ktorý sa predstavil i v Chyžnom. Tento divadelný krúžok pripravuje sa na zimné obdobie už s tretou divadelnou hrou. Veľký úspech mal doučovací kurz pre dospelých. Prichádzajú prvé prihlášky na budúce kurzy. Ale veľkou prekážkou v rozvíjaní kultúrno-osvetovej práci je to, že v Piekielniku nies Kultúrnej besedy ani mnej vhonej miestnosti na systematickú prácu. A prakticky nies možnosť vynajať takúto miestnosť pre prácu miestnej skupiny Spoločnosti. Doteraz skupina ako aj divadelný krúžok sústredovala sa v školskej budove, ale s novým školským rokom treba aj nové povolenie.

Mládež sa zaujíma o založenie športového krúžku. Nájdú sa záujemci aj o vodičský kurz. Pocitujeme váske nedostatok kníh a divadelných hier pre divadielko. Treba vypracovať program pre doučovacie kurzy.

V Orawke — povedal krajana Knapčík — menovali sme doteraz ešte žiadnu divadelnú hru, ale chceme. Od septembra začíname s nacičovaním. Taktiež u nás dosiahlo doučovací kurz veľký úspech, mnohí sa zaujímajú o nový kurz. Mládež zasa túži po športovom krúžku, zaujíma ich najmä volejbal, stolný tenis a lyžiarstvo. Záujemci sú aj o vodičské kurzy. Vážnym nedostatom v práci miestnej skupiny Spoločnosti je to, že Spoločnosť nemá vlastnú miestnosť. Treba určiť vhodnú miestnosť, kde by sa mohli konáť skúšky divadelného krúžku i doučovacie kurzy. Treba urobiť všetko, aby Spoločnosť v Orawke mala svoju — hoci maličkú — miestnosť. Mládež i dospelí dohadujú sa kníh, ktorých je u nás nedostatok.

Krajanka Knapčíková zo Zubrzcov Górnnej upomnula sa o divadelnom repertoári s menším počtom vystupujúcich. Divadelné hry, ktoré dostali od Ustredného výboru sa nehodili pre Zubrzcu Górnemu vzhľadom na väčšie obsadenie. Chceli by tiež piesne s notami. Súbor má možnosť hrávať v obecnej besede. Tažkosti im robia to, že doteraz nemajú harmoniku, ani knihy a gramofón s platňami. Kurz pre dospelých zakončilo 16 osôb, na nový prihlásilo sa už viacej účastníkov, ale aby sa mohol uskutočniť boloby treba mať súhlas zo školy číslo 1. Je nevyhnutné vypracovať program jazykového kurzu a zaopatriti učiteľov

Montáž televíznej antény na budove klubovni v Jablonke.

pomocným materiálom. U nás je asi 20 dospelých osôb, ktoré by chceli skončiť siedmu triedu všeobecnej školy so slovenským vyučovacím jazykom. Vo všetkých týchto prácrach potrebná je aktívna účasť Ustredného výboru Spoločnosti.

Súbor „Orava“ z Jablonky — hovoril krajanka Svočíková — vystúpil 2 razy v Jablonke v Chyžnom i Lipnici Wielkej. Majú v programe navštíviti aj iné obce na Orave a Spiši. Chceli by vystúpiť taktiež v pohraničnom pásme na Slovensku. Súbor nacičujeme v klubovni miestnej skupiny Spoločnosti v Jablonke, kde je televízor, rádio, knihy, gramofón, bilard i iné hry. Mládež si tu usporadúva tanecné večierky. Spoločne s inými miestnymi skupinami

Z KULTÚRNO-OSVETOVÉHO AKTÍVU SPOLOČNOSTI

OTÁZKY VŠEDNÉHO DŇA

ADAM ADAMEC

mi z Orawky, Zubrzcov i Podsvartia. zorganizovali sme si výlet na Babiu horu. Bolo by možné — povedala krajanka Svočíková — spojiť vystúpenia súboru s prednáškami, alebo besedami, ktoré by boli rovnako zaujímavé ako aj užitočné. Je treba, aby UV vypracoval prednáškový materiál. Na jeseň chceme zorganizovať večierky nad kníhou pre staršie osoby. Dobre by bolo tiež, keby UV zorganizoval v zimnom období stretnutie s autormi kníh zároveň z Poľska i Československa.

Krajanka Rokická z Podsvartia diskutovala o podobných problémoch, o tom, že usporiadali nielen doučovací kurz, ale aj kurz siedmej triedy pre dospelých, vodičský kurz i kurz šitia a krovov. Hlásia sa už záujemci o nový doučovací kurz, bolo by však treba vypracovať program a UV Spoločnosti by mal pripraviť pomocný materiál.

V Podsvartu je tiež divadelný krúžok, ale nemá vhodných hier. Spoločnosť si vynajala miestnosť, ktorá však nie je zariadená, lebo nies stolov, stoličiek a skriň. UV Spoločnosti určil finančné prostriedky na tento cieľ, ale obecné družstvo nedostáva nabytok z Nowego Targu. (Poznámka redakcie: podobné fažnosti sú aj v iných obciach na Orave i Spiši. Niektoré skupiny už celé mesiace čakajú na realizáciu ob-jednávok. Je treba aby okresné vede-

nie druhstiev podniklo potrebné kroky). Bolo by potrebné, aby v obciach, kde nies elektrický prúd, vyriešilo sa osvetlenie výstupov a predstavení. Je nevyhnutné, aby kultúrny (hudobný) inštruktor postupoval podľa vopred vypracovaného plánu nácviku. Aby sa nestávalo, že na nácvik prídu všetci — okrem inštruktora.

Pridal by sa u nás kurz varenia a športové krúžky.

Krajana Petrášek hovoril o práci divadelného krúžku v Krempachoch, ktorý dva razy vystúpil doma i v Kacwine. Tak ako všade i tu nemajú vhodných divadelných hier, kníh, platní, zariadenie do klubovni. Divadelný krúžok vystupuje v obecnej klubovni.

Tažia situácia je v Harkabuze — hovoril krajana Harkabúz — niet nikoho, kto by chcel viesť súbor. Občania majú záujem o súbor, aj mládež by s radosťou uvítala spevácky súbor, dokonca majú i harmoniku, ale nies vedúceho. Preto sa obraciame na učiteľov v Harkabuze, aby nám pomohli. Je treba, aby kultúrny inštruktor Spoločnosti prichodil na nácvik v stanovenom termíne. Miestnosť máme, ale čo z nej, keď nemôžeme dostať do nej nabytok. Chceme zorganizovať športový krúžok a kurzy šitia a varenia. Ludia u nás chcú pracovať, treba im pomôcť.

V Podsvartu predvedeli iba jedno divadelné predstavenie. Mali aj doučovací kurz, ale kurzami by sa mali zaujať učitelia. Chýbajú však knihy, platné, divadelné hry. Je treba, aby predseda UV Spoločnosti prišiel i do našej obce, kde by sme prerokovali otázky ďalšej práci našej miestnej skupiny — povedal predstaviteľ Podsvartu.

Divadelný krúžok z Podsvartia — hovoril krajana Chovanec — predstavil sa tiež v Lipnici Malej. Mali sme doučovací krúžok o ktorý je už teraz záujem. V Podsvartu je miestnosť Spoločnosti, ale je nedostatok kníh a platní.

divadelného krúžku v Chyžnom, ktorý vede riaditeľka školy S. Kasperzykowa. Krúžok pohostinne vystúpil v Lipnici Wielkej i v Jablonke s dvomi hrami. V máji piesne súbor nahral tiež poľský rozhlas. Doučovací kurz sa v Chyžnom uskutočnil. Máme svoju miestnosť — pokračoval krajana Lyš — ale nies potrebného nábytku, chýbajú nám knihy, platné a divadelné hry pre divadelný krúžok. Je treba, aby nám UV Spoločnosti pomohol zorganizovať športový krúžok.

Práca v Kacwine — hovorila krajanka Reznická a krajana Magiera — i napriek fažnostiam sa neustále rozvíja. V našej klubovni je zopár kníh, rádia, bilard, hry a v poslednom čase sme dostali tiež televízor. Máme početný súbor piesní a tancov. Ale máme aj nedostatky — nies vodného repertoáru pre súbor, chýbajú nam kultúrny (hudobný) inštruktor pre Spiš, tak ako je to na Orave. Nedostatok kníh a gramafónových platní. Prihovárame sa za vypracovanie programu pre doučovací kurz.

Aktív Spoločnosti schválil rad zásadných návrhov:

- UV vypracuje a vydá materiál k prednáškam spojených s divadelnými predstaveniami a výstupmi súborov.
- UV vypracuje a vydá doplnkový materiál pre doučovacie kurzy pre dospelých (vedecko-populárne články, krátke poviedky, hádanky atď.).
- Krajania Baligová, Knapčíková, Mšálová, Rokická, Knapčík, Reznická vypracujú vlastné návrhy programu doučovacích kurzov pre dospelých a do 15.VIII.1959 ich predložia Ustrednému výboru Spoločnosti. Po obdržaní návrhov programu UV Spoločnosti zorganizuje pracovnú poradu na ktorej sa ustáli konečný program doučovacích kurzov, ktorý potom UV

GRATULUJEME MATURANTOM!

O DOJMOCH Z MATORÍT
V JABLONKE PÍSE PROFE-SORKA K. ŽIŠKOVÁ.

Ak v školskom živote hľadáme obdobie najbohatších zážitkov, nuž iste treba trafiť do školy v júni. Na obzore sú vysvedčenia, koniec školského roku. V lúču zasa významné dni — maturovanie.

Možno povedať, že tohoročný jún naozaj priprával pozornosť celej Oravy i Spiša, rodičov, učiteľov, študentov. Kde? Do Jablonky, do lúča. Zasa jedna „jedenástka“ sa chystala na veľký krok do života, na skúšku despolosti. Dvadsaťtri rodiči sprevádzalo svojich študentov myšlienkami a dobrým želaním ku dverám skúšobnej miestnosti.

Najprv „pisomky“ — treba zručne zaobchádzat s vedomosťami i perom, lebo „litera scripta“ manet. O niekoľko dní ústne skúšky a potom... slávnostne oblečené dievčatá a chlapci vypočuli si že: „rozhodnutím štátnej skúšobnej komisie boli uznaní za dospelých“. V júni roku 1959 pätnásť dievčat a deväť chlapcov. Celá jedenásta trieda.

Tešíme sa, že je to práve lúčum so slovenským vyučovacím jazykom, ktoré v tomto roku vychovalo jedenástu triedu dobrej úrovne, dobrých ve-

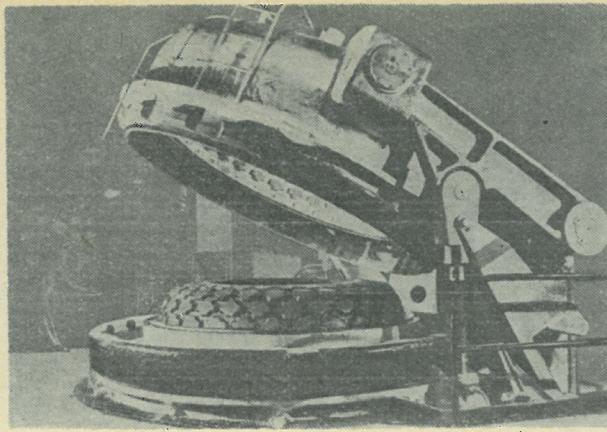
domostí, dobrej nálady. Považujeme tento úspech za preddavok slovenských krajana k blízkemu tisícročiu Poľska.

Gratulujeme tohoročným maturantom, vitame ich v kruhu dospelých ľudí a želáme im všetkým, budúcim učiteľom, inžinierom, lekárom, plodný, úspešný, mierový život.

V školskom roku 1958/59 na Lúču so slovenským vyučovacím jazykom v Jablonke maturovali žiaci:

Anna Balčírková	Žofia Petrášková
Ján Bryja	Emilia Plaščáková
Margita Ďubková	Jozef Rafač
Bronislava Joniaková	Anna Ryšová
Dominik Kalata	Stefánia Smiechová
Šebastián Košút	Helena Šilanová
Jozefina Kučkovičová	Johana Vodžáková
Ján Mačíčák	Márgita Vojčáková
Zofia Milanová	Jozef Václav
Mária Pavlicová	Alojz Zborek
Ján Paciga	Anna Kovalčíková
František Paniak	

ČESKOSLOVENSKÁ PREMIÉRA POLSKÉ LIDOVÉ ZPĚVOHRY

Nastudování staré polské lidové zpěvohry z konce 18. století „Krakovští a horalé“ od Wojciecha Bogusławského a Jana Stefaniho přináší hodnotné a příjemné osvěžení dramaturgického plánu ostravské operety. Autoři „Krakovských a horalů“ psali svou lidovou zpěvohru v ovzduší francouzské revoluce a těsně před Kościuszkovým povstáním v r. 1794. Není divu, že v té době se „Krakovští a horalé“ stali politickou tribunou pro hlásání osvícenských a národně osvobozenecckých myšlenek.

To všechno je ovšem skryto v rámci rozmarné i výsměšné komedie se zápletkou a dějem jinak značně naivním. A přes všechnu naivitu, líbeznou naivitu, si zpěvohra udržela životnost. Tkví hlavně v tanečních scénách. Do nich se soustředuje všechna živelná dynamika, všechn radostný optimismus a nezmarná síla lidu. Taneční scény tvoří těžisko zpěvohry, jimi „Krakovští a horalé“ žijí a pulsují. V současném nedostatku operet i zpěvohr a mezi tzv. klasickými operetami s dějem často silně omšelým, „Krakovští a horalé“ vysoko vynikají. Ostravská premiéra se také setkala s velikým úspěchem.

Zpěvohru „Krakovští a horalé“ nastudovali režisér Jan Pacl a dirigent Vladimír Brázda. Výpravu navrhl Jan Obšil a choreografii Emerich Gabzdyl. Vyšlo jim ukázněné a svěží představení. Veselá a světlém prozářená scéna Obšilova podtrhla právě onu líbeznost a naivitu osob i věcí. Též barevné a bohaté polské kroje vhodně zesilují dojem atmosféry na polské vesnici. E. Gabzdyl ve své choreografii se stylou citlivostí šťastně uplatnil a rozvíjel prvky polských lidových tanců. V možnostech operetního baletního souboru dosáhl

maxima, přesto však taneční scény nestaly se osou představení. Velmi úspěšně a decentně se vypořádal s křehkou mozartovskou partiturou Vladimír Brázda. Jan Pacl se soustředil tentokrát víc na jednotlivé postavy než na ansamblu, které dost často jen aranžoval do symetrických útvarů. Jako celek znějí „Krakovští a horalé“ vyrovnaně.

Sympaticky působí sólistické herecké výkony, téměř zbavené operetních zlozvyků a i pěvecky většinou vyrovnané. Režisér s úspěchem formoval herecké výkony do realistické roviny. Tu vyniká bezprostředností Dorota Jiřiny Hruškové a svérázný Bárta Kosti Holubáře. Rozmilou venkovskou dvojici vytvořila Vlasta Tolarová v úloze Bašky a Karel Šíp v úloze Stacha. Josef Kobr obohatil repertoár svých zdařilých postav neodolatelným varhaníkem Měchodemuchem. I postava studenta Bardose, představitele polské pokrokové intelligence v provedení Otakara Viktorina, je zdárná figurka. Ne vždy plnokrevně a přirozeně vycházejí postavy horalů Bryndase a Morgala v podání Miroslava Baráka a Fr. Bydžovského, i když jde o výkony svědomité a pokud jde o Bryndase i pěvecky hodnotné. Vyznamenanou úlohu sehrávají ve zpěvohře sbory, tu znějí pastorálně i rozmarně, tu bojovně a pateticky, jako by chtěly zvěstovat, že slavné povstání Kościuszko se blíží. Vcelku spolehlivě nastudoval sbory F. Čihánek.

Ještě jeden cenný klad: „Krakovští a horalé“ jsou znamenitě přeloženi do zvučné a znějící češtiny. „Krakovští a horalé“ najdou si jistě cestu do srdc ostravských diváků a ostravská opereta vykonala záslušný čin, že uvedla dílo polského národa.

?
?
?
?
?
?
?
?
?
?

FILMOVÁ HÁDANKA

Zkuste uhádnout, milí čtenáři, co je to za umělkyni? Odpověď zasílejte na adresu: red. ŽIVOT, Warszawa, ul. Wiejska 12 —

Odpověď na filmovou hádanku zo 6. čísla „Života“ znie:

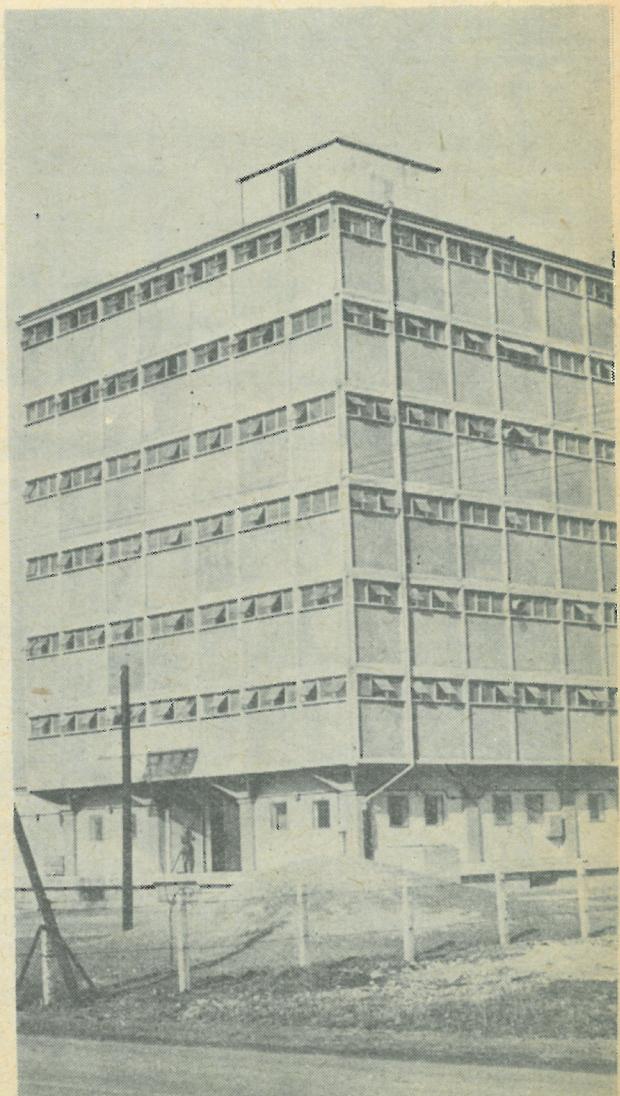
GINA LOLLOBRIGIDA — talianska herečka.

Odměnu za správnu odpověď dostáva:

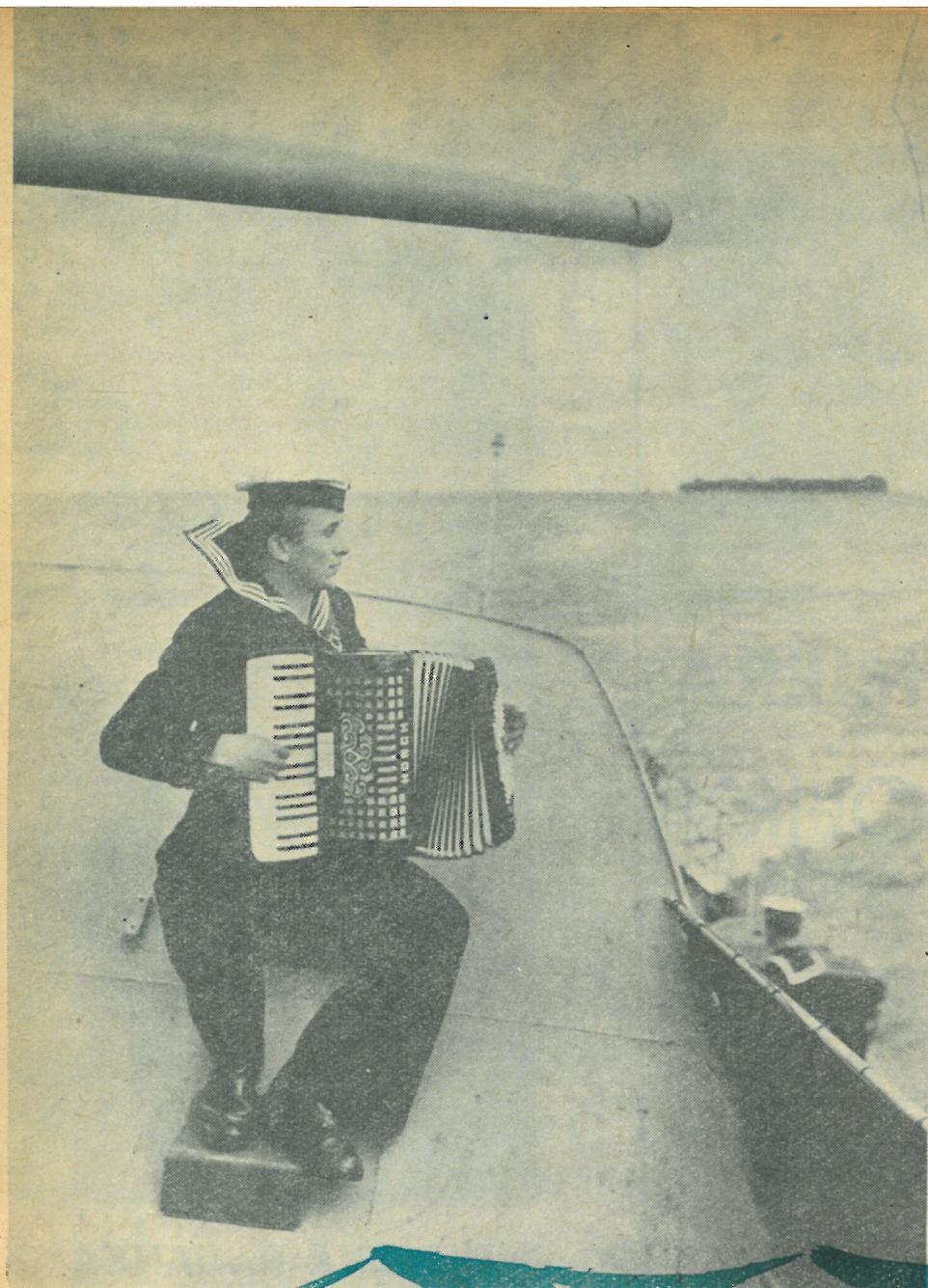
Cecylia Skorupka — Piekielník nr. 2. škola 2.

Odměny posíláme poštou, odber prosíme písomne potvrdit.

Moderné súpky na obilie v Rypine (v bydgoszkem kraji).

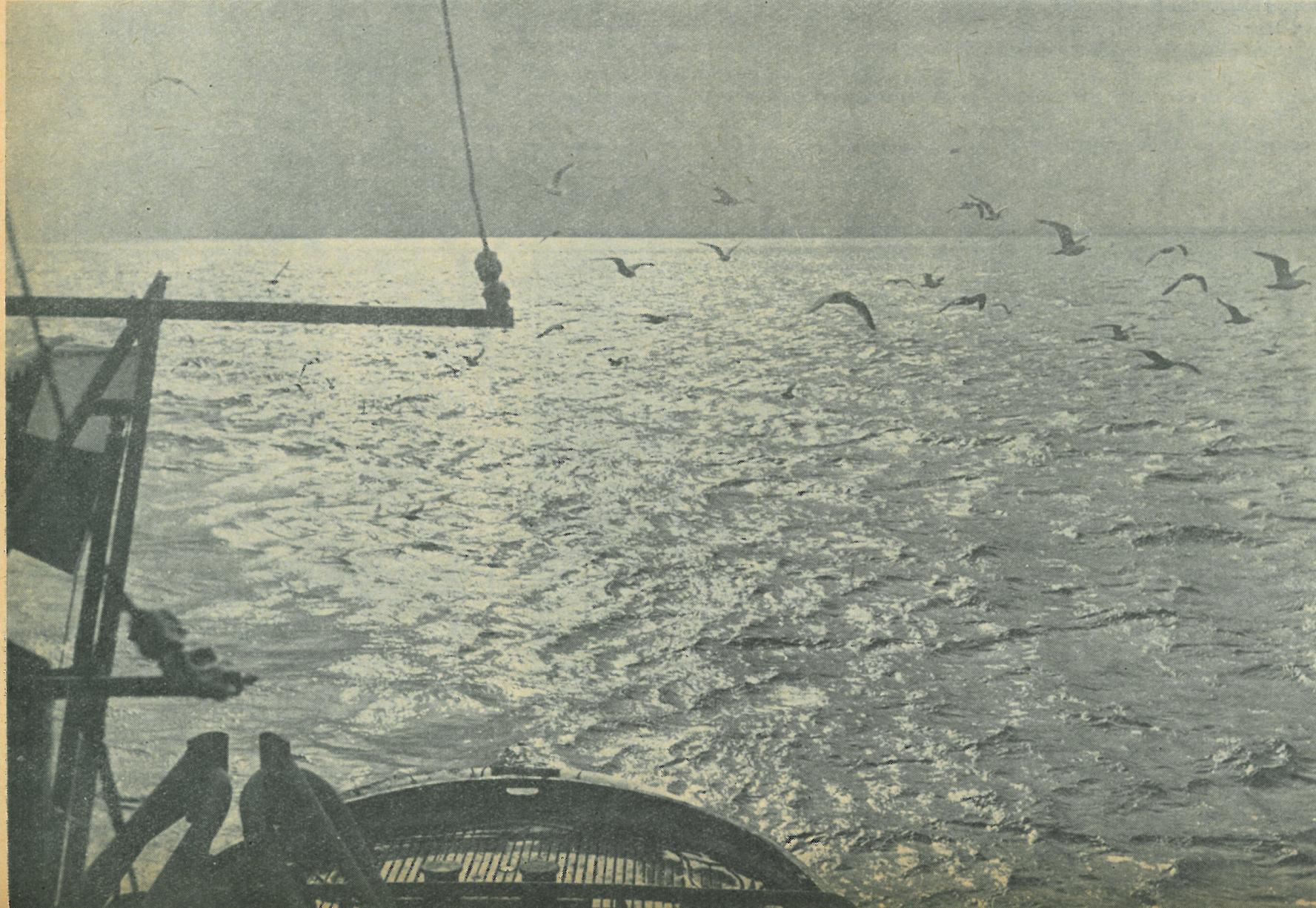

Fragment polské národnej opery W. Bogusławského „Krakoviaci a horali“.

Vo chvíľach odpočinku od námahovej vojenskej služby — dobre padne zanôtiť si o domove.

MODRÝ

Sme pobaltskou krajinou a prístup k moru je významným činiteľom nášho národného hospodárstva. Po druhej svetovej vojne, vďaka znovuzískaniu západného Pomoria rozšírilo sa naše pobrežie zo 140 km na 581 km (spolu s poloostrovom Hel, ktorého pobrežie meria 71 km).

Baltské more je takmer uzamknutá vodná nádrž, ktorá kedysi bola jazerom. Balt nepatri medzi veľké moria. Je pomerne plytký. Povrch Baltského mora je 406 tisíc kilometrov štvorcových, to znamená, že je menšie ako Čierne more a len o niečo väčšie ako územie Poľska (311 tisíc km²). Priemerná hĺbka dosahuje sotva 55 m, zatiaľ čo priemerná hĺbka Čierneho mora je 1.200 m. Najväčšiu hĺbku 459 m dosahuje Balt na sever od švédskeho ostrova Gotland, zatiaľ čo v Odrzánskom zálive je hlboký miestami sotva 6 m.

Balt, ktorý je odnožou Atlantického oceánu spojujú so Severným morom úzke a plytké úžiny Veľký a malý Belt (30m hlbky) a Sund (hlboký sotva 8 m). Neznačné pribúdanie vody z Atlantiku, ako aj male vyparovanie Baltského mora zapričinujú, že zasolenie vody je nízke. Veľké rieky ako je Wisla, Niemen, Dźwina a iné prinášajú do mora veľké množstvo sladkých vôd. Priemerne zasolenie Baltu číni 7,8% (Severného mora 25‰ a priemer v moriach sveta 35‰).

Nízke zasolenie Baltského mora a neveľké hlbky majú vplyv na zníženie organického života v porovnaní s Atlantikom. V Balte je menej druhov rýb a ryby sú menšie. Napríklad baltská treska dosahuje

50–60 cm, zatiaľ čo v Atlantickom oceáne až pol-druha metra. Produkcia rýb na Balte je niekoľkokrát nižšia ako v Severnom mori, činí 5–6 kg rýb ročne z 1 ha. Ale v zálivoch je vysoká. Tak napríklad v Szczecinskom zálive je 50 kg z ha, v zálive Wiślana 20 kg z ha.

Hlavnými druhmi rýb v Baltskom mori sú slede, tresky, šproti, makrely ako aj túlavé losose a uhry. V zálivoch možno loviť taktiež sladkovodné ryby ako sú sandáče, šluhy, lešte atď. Pobrežie Baltu je bohaté na vodné vtáctvo.

Pobaltskými štátmi sú Dánsko, Nemecko, Poľsko, Sovietsky svaz, Fínsko a Švédsko. Tri hlavné mestá rozkladajú sa na pobreží Baltiku: Kodan, Stockholm a Helsinki.

NIE ODODNEŠKA SME TU..

Poľské územie siahalo k Baltu od najstarších čias. Nie bez príčiny sa toto more nazývalo v XI – XII storočí Slovanským morom. Najzápadnejšie územie nad Baltom obývali Veleci nazývaní tiež Vikingi alebo z nemeckého Lutikmi. Jedným zo slovanských plemien boli Redarovia, tí, čo vedenim Nemca Wichmana napadli Mieszkovu rišu (roku 963). Druhé slovanské plemeno, Wolinania, osadilo sa na ostrove pri ústí rieky Odry. Pobrežie obývali Pomorania, Slovinci a Kašuby. Pred tisíc rokmi zo Szczecina, Wolina, Rugii a stovky iných slovanských prístavov vyplávali na more lode slovanských kupcov. Plavili sa do dánskych a švédskych prístavov. Neraz aj lúpežné lode Vikingov dobíjali sa k poľským brehom. Ale Slovania boli v tých časoch

námornou veľmocou. Napríklad Chrabrý udržiaval styky s kráľovskými dvormi Dánska, Svädska, Nórsku, ako rovný s rovnými a jeho sestra Świętosława bola matkou Kanuta Veľkého. Pomeranie mladý prístav v Gdańsku vznikol príbližne roku 980 a už roku 997 — ako udáva kronika Jana Kanaparince — sv. Vojtech krstil v tomto pristave „veľké hlúčky Tudi“. Po roku 1000 Chrabrý, aby tesnejšie spojil Pomorie s ostatnými poľskými územiami začal v Kołobrzegu biskupstvo.

Ale za vlády jeho nástupcov najmä Smelého, začiatého výpravami do Ruska sa tento sväzok oslabil. Až Boleslav Krivoústy napravuje chyby svojich predchodecov a opäť dobyva Balt pre Poľsko a Pomorské kniežatá si podriaduje ako lenníkov. Takýto stav má fatálne skutky: Pomorské kniežatá v obrane pred dánskymi nápadmi nenachádzajú podporu na poľskej strane a preto sa obracajú o pomoc k nemeckému cisárovi. Roku 1181 mu skladajú lenň hold. Pokúsil sa to napraviť Kazimierz Veľký adoptujúc szczecinské knieža Kažka. Ale ani to ne-pomohlo. Roku 1637 umiera posledné szczecinské knieža Bogusław XIV., roku 1720 Švédi predávajú Szczecin Prusom. Podobný bol osud Gdańského pobrežia. V čase rozpadu, Świątopelk založil samostatnú dynastiu, nezávislú od krakovských kniežat hoci podľa testamentu Krivoústeho Pomorie podliehalo Krakowu.

Využívajúc slabosť Poľska objavujú sa na Po-baltí dve nepriateľské sily: Brandenburgovia a Križiaci a na východe lúpeží rytiersky rád meča, ktorý sa spája s Križiakmi. Roku 1307 dostávajú sa k

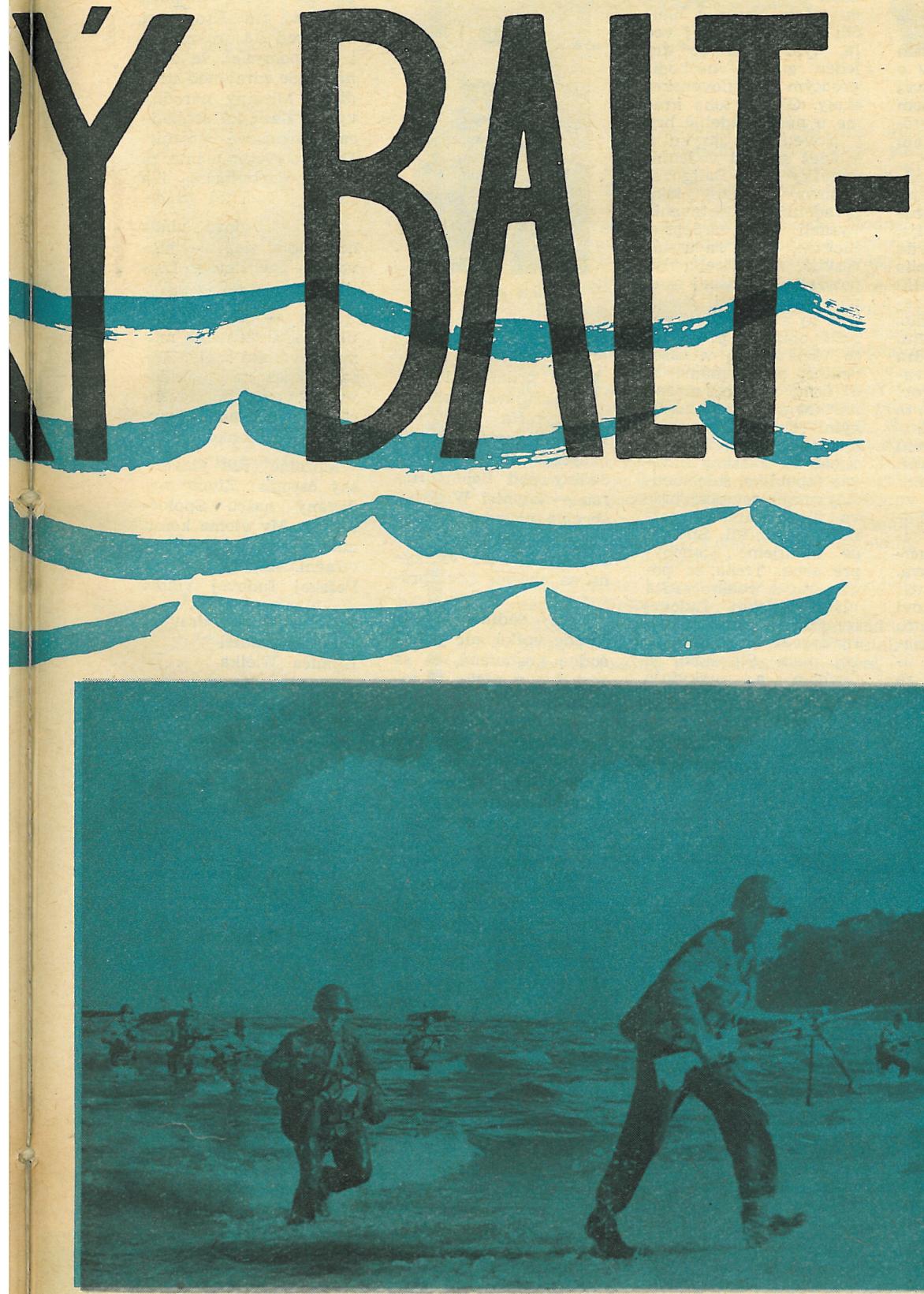
Gdańsku Brandenburgovia, ale nemôžu dobyť Gdańsk. Križiaci, pozvaní Lukičkom sice vytláčajú Brandenburgov, ale sami okupujú Pomorie 158 rokov. Od toruńskiego mieru celé 3 storočia patrí Pomorie Poľsku. Ale už pri prvom delení dostáva sa do pruských rúk. Čiastočne znovuzískané roku 1918 (bez Gdańsku a západného Pomoria) prinavrili Westerplatte a Helu, končiac víťazným pochodom celé pobrežie od Wiślaného zálivu až po Szczecin Poľsku až roku 1954, po porážke hitlerovského Nemecka.

Veľa poľskej krve bolo preliatej v obrane týchto území od čias bojov gdaňského kastelána Boguša proti Brandenburgom cez obrancov gdaňskej pošty, poľských vojakov, ktorí v roku 1945 po boku Červenej Armády oslobodzovali Gdynu, Gdańsk a útočili na Kołobrzeg.

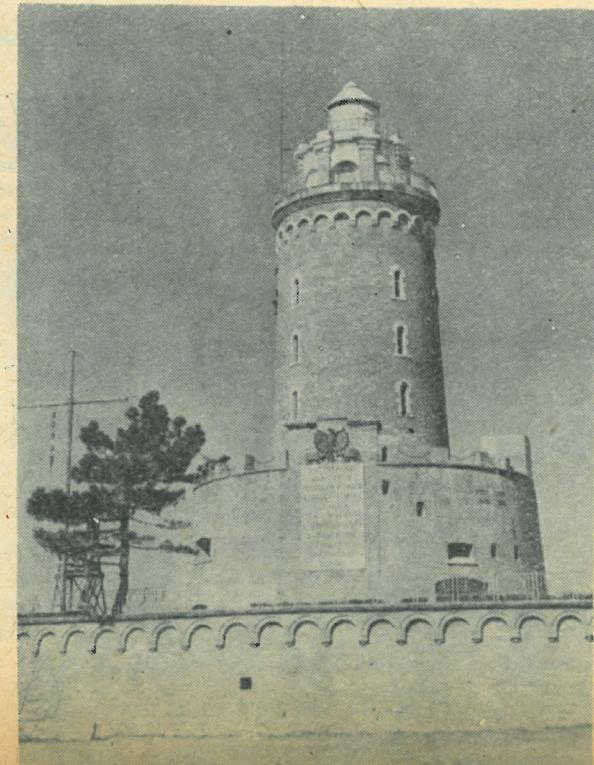
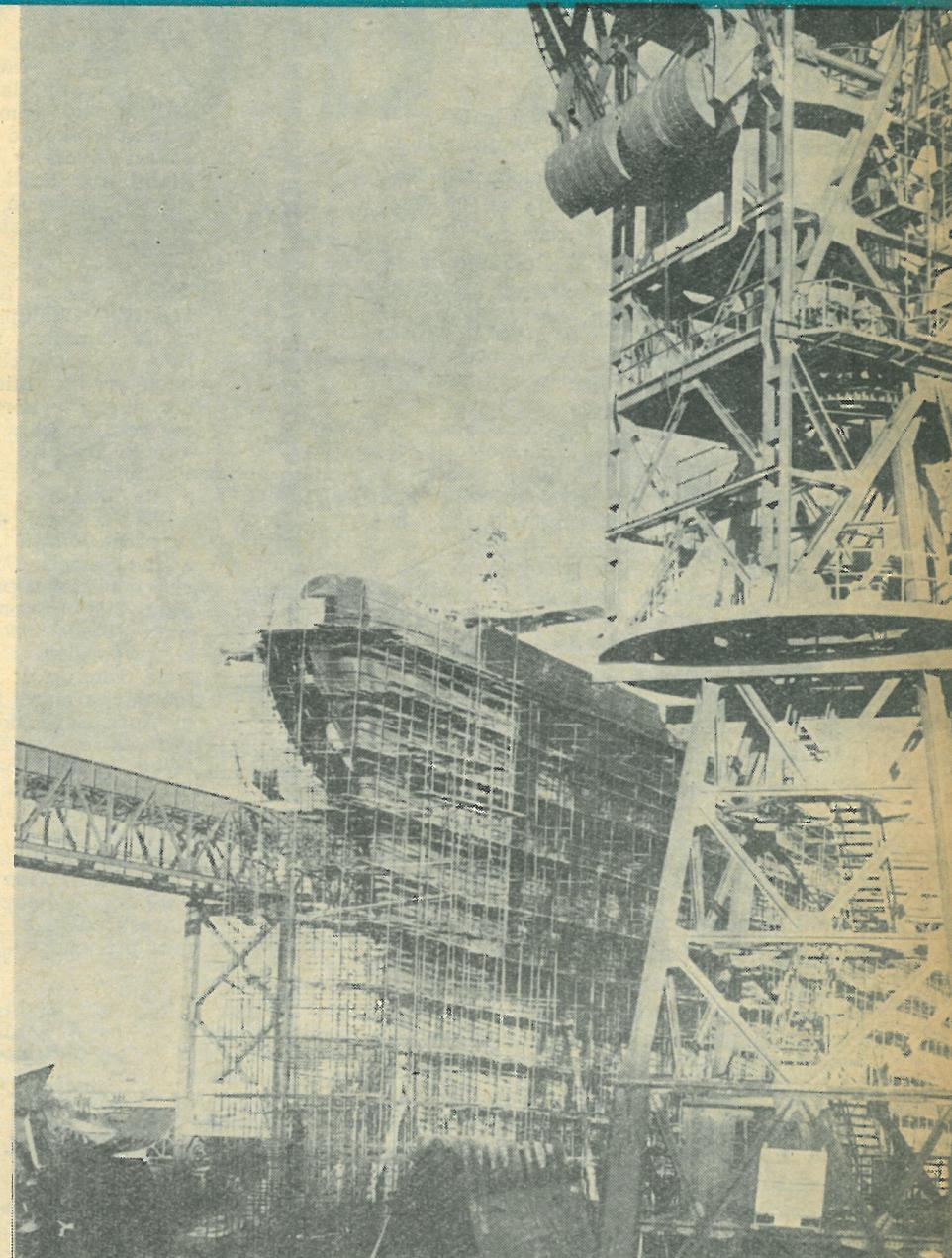
MODRÝ BALT — NAVŽDY NÁS

„Už navždy budeš poľským morom“ — slubovali vojaci nad Baltom.

Dnes plne využívame z výhod prístupu k moru. Z našich veľkých prístavov — Szczecina, Gdyni, Gdańsk do celého sveta plávajú lode, vybudované v poľských lodeniciach, Poľskí rybári zo Świnoujścia, Kołobrzegu, Darlowa, Ustki, Władysławowa i Gdyni lovia nielen do polovici Baltského mora (Poľsko je na prvom mieste), ale aj v ďalekom Severnom mori, Norskom i Barenostvom mori. V desiatkach nádherných rekeáčnych stredísk na pobreží poľského mora odpocívajú každoročne statisice Tudi.

„Už navždy budeš našim morom“ — slubovali vojaci nad Baltom

Ako huby po daždi vystrajú nové lode v našich lodeniciach.

Moderný maják v Kołobrzegu — diaľkovo riadený rádiom.

ORGANZAČNÝ ŽIVOT

18. mája t.r. konala sa v Chyžnom volebnom schôdzi na ktorej sa zúčastnilo 70 členov Spoločnosti, ako aj predseda ÚV A. Chalupec a tajomník ÚV B. Kopecký. Na schôdzi bol zvolený nový výbor Spoločnosti.

Lyš Jozef — predseda
Capiok Karol — podpredseda
Gabulda Jozef — tajomník
Niemtuszak — pokladník
Chovanec Ján — kultúrno osvetový
Laciak Ferdinand — dopisovateľ „Života“
Sroka Anna — člen

REVÍZNA KOMISIA

Zbela Štefan — predseda
Kužel Ján — tajomník
Kobylak Veronika — člen

17. MÁJ 1959

17. máj 1959 bol pre Podsvarnie významný deň. Podsvárania volili nový výbor Miestnej skupiny Spoločnosti. Na volebnej schôdzi sa zúčastnilo asi 80 členov Spoločnosti ako aj predseda ÚV A. Chalupec, a tajomník ÚV B. Kopecký.

Po dlhšej diskusii o úlobach nového výboru, prítomní zvolili si následujúci výbor:

Chovanec Albín — predseda
Bák Józef — podpredseda
Šmid František — tajomník
Glovich Serafin — pokladník
Kapuščák Cecília — kultúrno-osvetová
Varčák Štefan — dopisovateľ „Života“
Kozáková Genovefa — člen výboru

Revízna komisia

Vojtčák František — predseda
Gloviak Eugen — tajomník
Šárka Vendelin — člen

OZNÁMENIE

Ústredný výbor Spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku pristupuje k zbieraniu materiálov posvätených účasti našej menšiny v boji s fašistickým okupantom. V súvislosti s tým obraciame sa na všetkých Čechov a Slovákov nachádzajúcich sa na území Poľskej ľudovej republiky, aby na adresu Spoločnosti (Warszawa, Al. Jerozolimskie 47, II P.) alebo redakcie „Život“ (Waszawa, Wiejska 12, V p.) posielali všetky materiály dotýkajúce sa

Učasti obyvateľstva v bojoch s hitlerovským okupantom v rokoch 1939 — 1945.

V týchto informáciách má byť podrobne uvedená účasť našich krajanov v partizánskom hnutí, v Slovenskom národnom povstani, vo Varšavskom povstani, v Poľskom vojsku alebo iných armádach. Prosíme podať konkrétné príklady, podopreť faktami a menami.

Očakávame Vaše listy. Dokumenty, ktoré nám pošlete, vrátíme.

Predsedníctvo ÚV Spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku

Z LISTOV NAŠICH ČITATEĽ'OV

Dva razy denne klope na dvere našej redakcie poštár s brašňou napchátanou listami. Desiatky a desiatky najrozmanitejších listov putujú denne na redakčný stôl, kde ich „pitveme“ svojím redakčným skalpelom. Takáto redakčná „chirurgia“ je neslýchane zaujímavá; neraz nám prichodí vyoperovať z útrob našich pacientov-listov žľcové kamene hnevu, slepé črevá žiaľu a ponos, rakovinu drobných každodenných bolies a trápení... Ale najčastejšie nachádza-

me tam múdre záväzky, hodnotné predavziatia a hlásenia o vykonanej práci...

Starostlivo skúmame každé slovo, každý riadok, každý list. Nenecháme bez povšimnutia ani jeden návrh ani jednu prosbu, ani jedno želanie... Slúžime čitateľom. Pre nich a o nich písame „Život“. Ale dnes dávame slovo samým čitateľom: Potrasieme vrecom redakčnej pošty nech vypadne tucet listov.

ČITATELIA PÍŠU

Z listu nášho čitateľa Jána Frankoviča z Nowej Bialej.

Chcel by som Vám napsať niekoľko slov o našom živote v Nowej Bialej na Spiši. Som stálym čitateľom „Života“ a práve preto Vám píšem.

Od času čo je predsedom našej Skupiny František Chalupka práca sa úspešne rozvíja. Bola založená klubovňa hned vedľa Miestneho národného výboru. Máme veci potrebné na začlejenie knižnice i rádio. V klubovni sa večerami a vo sviatky schádzajú mládež i starší, počúvajú rádio, čítajú „Život“ a iné časopisy. Je to užitočné nielen pre skupinu, ale aj pre celú obec. Treba spomenúť, že pričinením sa predsedu Chalupku bol vo februári a marci t.r. činný kurz slovenského jazyka, ktorý viedla učiteľka Anna Baligová. Chcem sa podakovať predsedovi Chalupkovi i Ustrednému výboru Spoločnosti za usporiadanie tohto kurzu a učiteľke Baligovej za starostlivosť a usilnosť pri vyučovaní. Päť-

násti sme sa zúčastnili na tomto kurze a naučili sme sa naozaj veľa, tým viac, že ani jeden z nás nechodi predtým do slovenskej školy. Okrem toho hráme v nás divadelné hry v slovenskom jazyku a mládež sa pod vedením učiteľky kr. Baligovej usilovne učí, aby také divadelné predstavenia vyzneli čo najlepšie. Slovom, práca sa u nás rozvíja, za čo treba byť povdăčný Miestnej skupine Spoločnosti. Nakoniec by som si chcel položiť otázku: prečo sa to všetko deje v našej dedine, prečo máme to o čom nebolo možno ani hovoriť pred niekoľkými rokmi? Odpovedal by som: Preto, že dnes žijeme v Poľskej ľudovej republike, kde menšiny majú rovnaké práva s obyvateľmi poľskej národnosti. Spoločne budujeme blahobyt pre seba. Treba sa podakovať z celého srdca vláde Poľskej ľudovej republiky, že umožňuje rozširovať kultúrny život nám Slovákom a Čechom a poskytuje nám pomoc vždy, keď je to treba.

*Prilejúci poslat
mi Redakcii
čiernohrádzača
časopisu: „Život“
Frankovič Ján*

Lukáš Karnafel

REDAKCIÍ ŽIVOT

Pri príležitosti prihlásení sa 15. výročia Ludového Poľska i my obyvateľia kedy sa veľmi zaostalej dediny pod Babou Horou — Lipnici Wielkiej, chceme povedať niekoľko slov, aby vedeli o nás aj iní. Zo všetkými sa chceme porozprávať.

Naša dedina je pomerne veľká, ale je tak čudne postavená, že sa rozkláda v dĺžke 18 kilometrov. Dávnejšie sa o nej malo vratelo. Je to pochopiteľné, ľudia čo tu bývajú najčastejšie vysedávali doma. Jednimi nástrojmi, ktorími si dobývali chlieb bol pluh a motyka. Spomínam to preto, aby som mohol nadviazať na prítomnosť. Vďaka Ludovému Poľsku dnes už nesedíme len v Lipnici, naša mládež môže pracovať kde chce i v ČSR. Kedysi sme mali zlá mosty, ale-

bo ich vôbec nebolo, zlé cesty atď. Kto by si bol pred 15. rokmi čo i len pomysiel, že aj u nás bude zdravotné strešisko, Miestny národný výbor, hasičská strážnica, autobusové spojenie. Dnes to všetko máme, za čo sme povdáční iba Poľskej ľudovej vláde.

Poľská ľudová vláda nezabudla tiež na slovenskú menšinu v Lipnici.

Dnes máme možnosť učiť sa slovensky, máme slovenské školy. Naša mládež môže študovať v lyceu so slovenským vyučovacím jazykom v Jablonke.

Môžeme čítať slovenský časopis „Život“ vydávaný našou Spoločnosťou. My vieme komu máme byť za to povdáční. Vieme, že iba Poľskej ľudovej vláde.

S krajanským pozdravom Lukáš Karnafel
Lipnica Wielka

*Karnafel Konec listu
Milanek Tomáš Gabula
Spolská Ľudová vláda
Lipnica Wielka*
*Franček Franka
Jozef Škoda
Ondrej Knebel
Václav Skála
Jozef Skála
Jozef Skála
Jozef Skála
Jozef Skála
Jozef Skála*

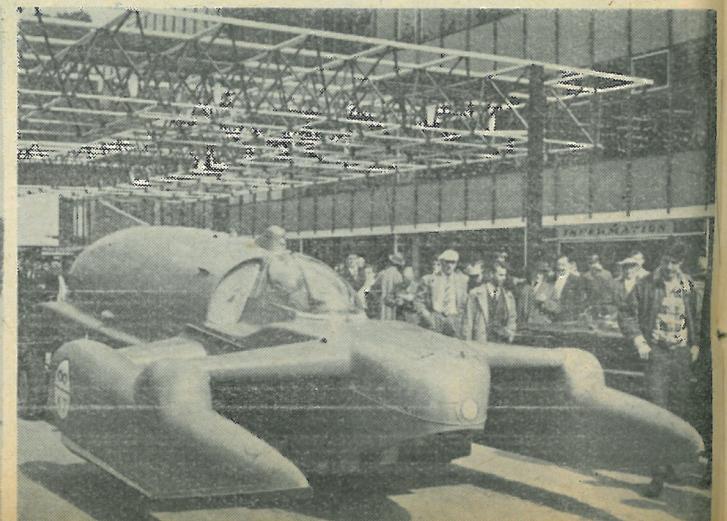
TECHNICKÉ NOVINKY

Sovietske motorové sanie opatrené leteckým motorom dosahujú rýchlosť 100 km na hodinu.

TECHNICKÉ

Na svetovej výstave „Expo 58“ v Bruseli veľa záujemcov prilákala pretekárska loď „Campbell“.

REDAKCIÍ

„ŽIVOT“

Pri príležitosti pätého nášteta výročia Ľudového Poľska i my krajania z Podslanenia pripájame sa k oslavám. Chceme vyjadriť svoju vdăčnosť Poľskej vláde za všetky vymoženosti, ktorých sa nám dostalo. Vyjadrujeme svoju vdăčnosť najmä za založenie našej Spoločnosti, v rámci ktorej sme si mohli založiť divadelný a spevácky krúžok. Vďaka Poľskej vláde dostali sme svoje práva a školy v rodnom jazyku.

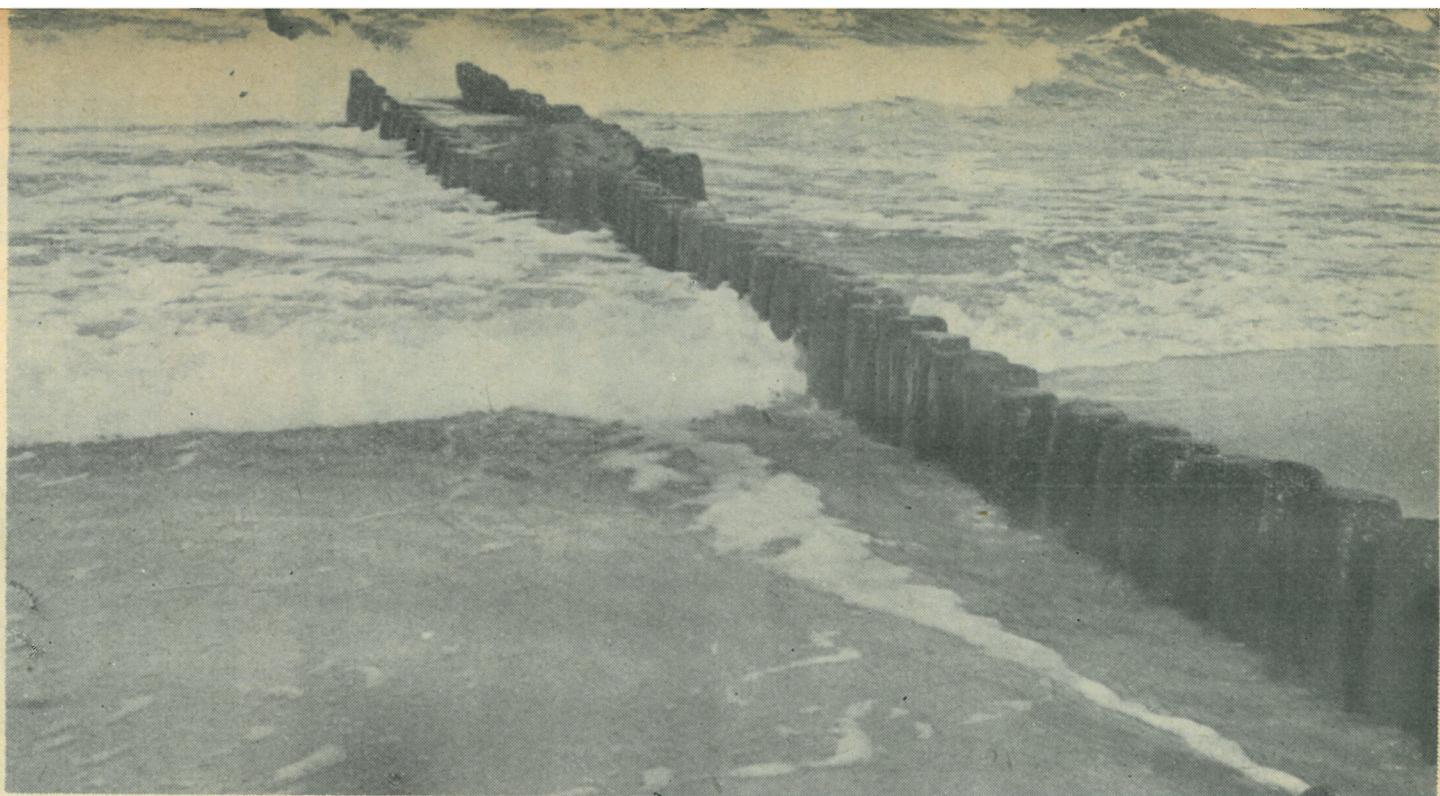
My, krajania, snažime sa pomôcť pri výstavbe Ľudového Poľska tým, že si svedomite plníme svoje dodávky.

Zatiaľ v našej obci nič viac nevzniklo, ale dúfame, že postupne vláda Ľudového Poľska uspokojí i naše požiadavky a potreby.

Albín Chovanec
Podslanie

*Súťaž o vodu v Krakovej
Krajskému územiu*
Chovanec
Banský Jozef
Horáková Genovefa
Hanuska Cecília
Gloviček Gertrud
Sylorich Eugen
Kocík Štefan
Rapazov František
Kapuscinský Vendelín
Slavík Alfon
Chovanec Jozef
Jedlicka Františka
Borská Małgorzata
Kasiak Małgorzata
Garnatka Elzbieta

VODA...

Starosť o vodu v civilizovanej spoločnosti dostáva sa do popredia záujmu. Stopy starých vodovodov nachádzame vo vykopávkach spred niekoľko tisíc rokov v ruinách miest medzi Eufratom a Tigriskom i v Egypte. Rúrami z kameňa a olova privádzali vodu z hôr starí Rimania. Vodné zariadenia, kanále, poznali už Číňania, Egypťania i dávno vyhynulé národy na území dnešného Sovietskeho svazu.

Pre každý národ voda je aj dnes problém číslo 1.

I máme s vodou nemalé starosti. Priemysel sa vzmáha, ako sa vratí, priamo na očiach. Rastú mestá, menia sa dediny. Vzrástla rastlinná výroba (nezabúdajme, že vyrábanie 1 kg pšeničného zrna nechovoriac už o slame „stočí“ 435 litrov vody, ktoré rastlina musí dostať). Všetko to si vyžaduje milióny ton čistej čerstvej pitnej vody. A vody nepribúda. Naopak. Stále jej je menej. Na územiah, kde sú uholné bane napríklad na Slezsku stráca sa podzemná voda v súvislosti s baňami. Priemysel nielenže spotrebúva vodu, ale ju aj znečisťuje a robí nepoužiteľnou. Okolo 7 tisíc obcí pocítuje nedostatok pitnej vody.

Preto treba zaviesť úsporné a racionálne hospodárenie vodnými zásobami. Lebo v podstate máme vody dosť, len nevieme ľuďom hospodáriť.

Racionálne hospodárenie to je výstavba priehrad na výprahlé územia.

Doteraz viaceri miest, ako napríklad Tychy, Stalowa Wola, Łódź, Kraków a mnohé iné dostali nové vodovody, alebo si rozšírili a zmodernizovali staré.

Viacero obcí, ako napr. Gocza w krakovskom kraji, Brzozów vo varšavskom a mnoho iných vybudovalo si nové vodovody zvyšujúc tým celkový počet vodovodov na dedinách do 900.

Ale najťažšia práca nás ešte len čaká. Realizujeme rozsiahly plán zaopatrenia vodom územie celého Poľska. Prvú etapu máme za sebou. Je to vybudovanie vodného zariadenia v Goczałkowicach, ktoré by zaopatilo vodom sliezsky priemysel a obyvateľstvo. Vybudovala sa vodná priehra v Porąbke. Končí sa výstavba dvoch priehrad na horských rieках v Bieszczadach.

Ale hlavným problémom nášho vodného systému je Wisla.

Na Wisle sa predviduje vybudovanie veľkých priehrad a vodných stupňov, z ktorých sa získa pitná voda a ktoré budú predchádzať množstvu živelných pohrôm. Wisla a Przemsza budú zároveň dopravnými tepnami pre osobnú i nákladnú dopravu. Vodné priehradky umožnia zelektrofikáciu každej chalupy na dedine a vo veľkej miere i polnohospodárske práce.

Od ústia Przemszy do Krakowa bude na Wisle 6 priehrad a vodných stupňov. Potom príde rad na výstavbu 7. ďalších priehrad od Krakowa do Sandomierza. Od Sandomierza 450 kilometrov bude Wisla obhradená mocnými valami, čo umožní jej splavnosť. Od Wyszogrodu do Tczewa vznikne 9 priehrad, ktorých vody budú pohánať 9 elektrárn.

Tento gigantický plán bude nás stáť veľa miliárd zlôtých. Ale aj obrovské úsilie vedcov, inžinierov a robotníkov na niekoľko desiatok rokov.

To všetko sa však oplatí. Získame elektrinu, lacnú dopravu a zažehnáme navždy čiernému prízraku povodní. Samozrejme, výstavba vodovodov v mestách i na dedinách nadalej ostáva v centre našej starostlivosti. Ale i túto úlohu budeme môcť vyplniť ľahšie a rýchlejšie.

I. Niziołkowska
J. Szelągiewicz

Szkoła położnych przyjmuje uczennice

Kraków i województwo odzuwają duże trudności w zapewnieniu odpowiedniej opieki chorym oraz kobietom rodzącym, zwłaszcza w szpitalach, izbach porodowych oraz lecznictwie otwartym. Rozbudowana sieć placówek służby zdrowia wymaga też stałego dopływu nowych wysoko kwalifikowanych położnych. Przygotowuje je do tego zawodu istniejąca w Krakowie Państwowa Szkoła Położnych. W okresie 2 i pół lat nauki uczennice słuchają wykładów z zakresu medycyny oraz przechodzą szkolenie praktyczne pełniąc dyżury w szpitalach i izbie porodowej. Po zdaniu egzaminów uzyskują absolwentki tytuł dyplomowanej położnej i związane z nim uprawnienia. Zapotrzebowanie na kobiety posiadające tego rodzaju zawód jest bardzo duże, zwłaszcza w średnim szkolnictwie medycznym — gdzie instruktorki zaliczane są do nauczycieli zawodu.

Dla zainteresowanych podajemy warunki przyjęcia do szkoły: ukończenie 18 lat życia (nie przekroczenie 35), świadectwo dojrzałości oraz egzamin wstępny. Szkoła posiada również internat. Bliższych informacji udziela sekretariat szkoły w godzinach od 9 do 15, nr tel. 228-08 226-91.

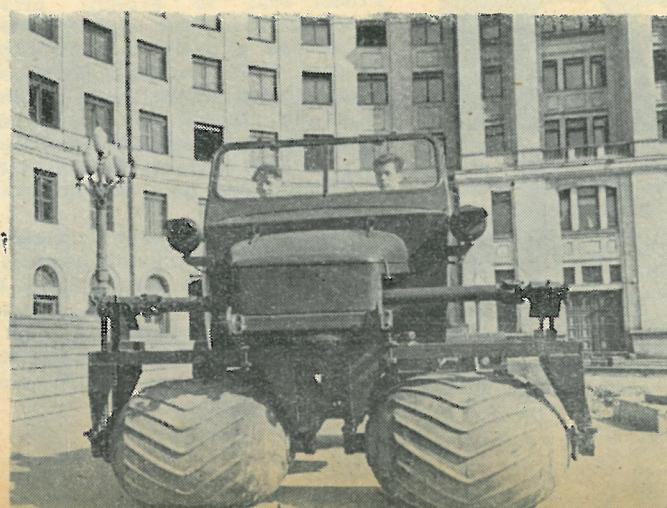
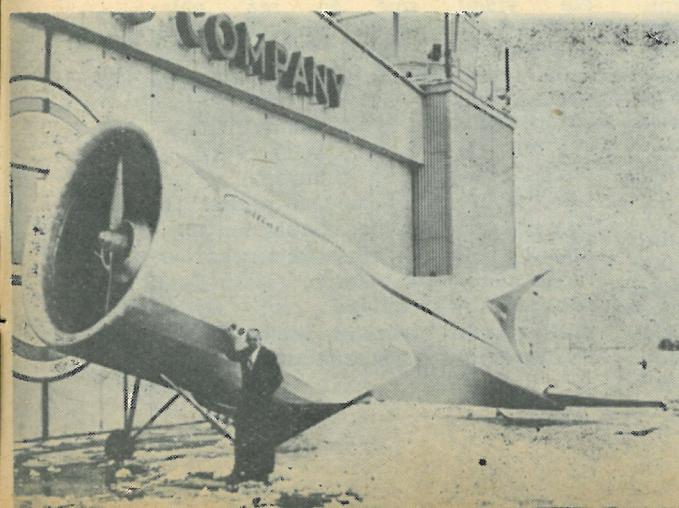
(z prasy)

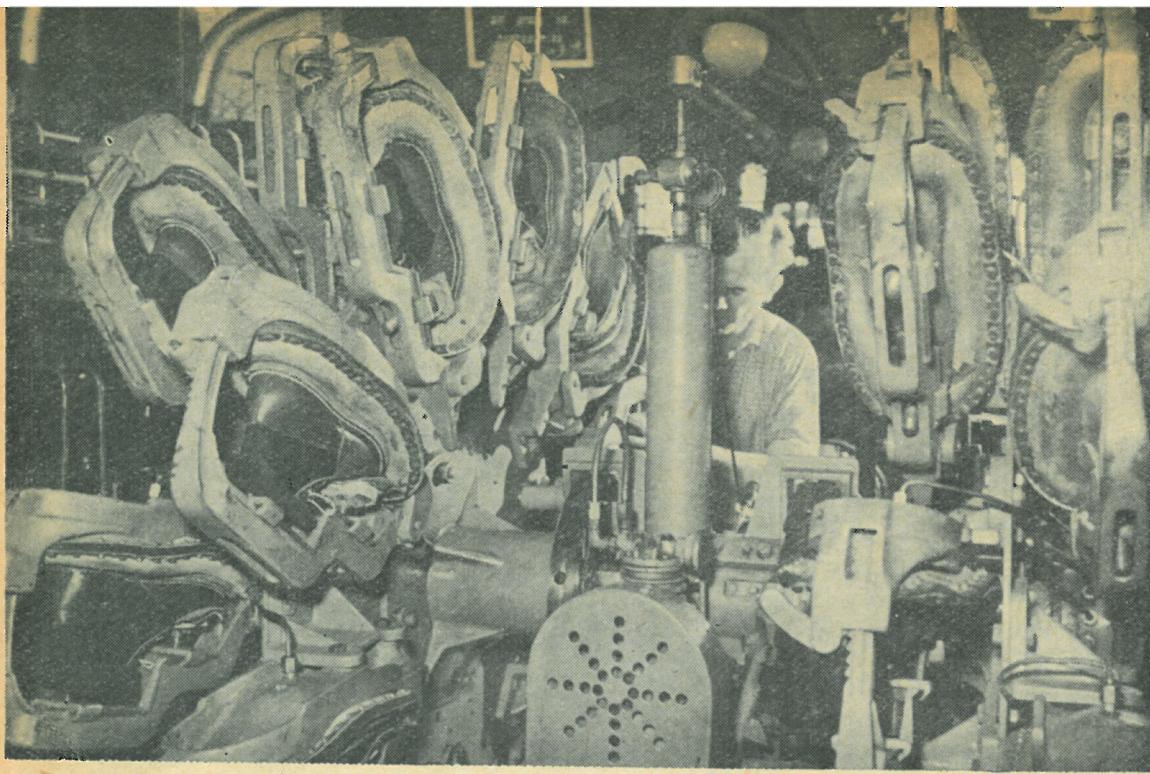
NOVINKY • TECHNICKÉ NOVINKY • TECHNICKE NOVINKY

„Aerodyne“ nové americké lietadlo, ktoré môže štartovať vo zvislej polohe.

Nový typ automobilu, ktorý má namiesto pneumatík — pneumatiky a môže jazdiť rovnako po snehu ako aj piesku, vyskúšali v SSSR.

Stretnutie novej a starej techniky; obrábanie polí na Tajvane.

S P O M I E N K Y

VEČERNÁ PRECHÁDZKA

V izbe sú tri stoly. Na nich kopy peria. Za stolami sedia dievčence z dediny a párajú. — Na perách im povieva veselá pieseň a z očí vidieť, že v srdci smútok nebrloží. Naraz ich oči skrútnu sa ta, kde sedia mládenci. Niektory si pri zvukoch harmoniky zanôtia nejakú ľudovú pieseň. Prichádza čas čakamej zábavy. Z harmoniky sa vyleje prúd tanecnej piesme. Priestranstvo izby sa zaplní tanecníkmi. Zas príde malá chvíľka odpočinku, ale skúpa harmonika mavidomočí skracuje voľnú chvíľku. Znovu tanec. Také tance trvajú až do konca „páračkárskej slávnosti“.

Kto to len mohol vymyslieť. Taká páračka je na Orave nevedno odkedy, nevedno ani kto ju na Oravu priniesol. Bol taký zvyk. Kde sa vydávalo dievča v tom dome usporiadali páračky. Párali perie mladuche na perinu a podušky.

Mesiac sa vyzotíľal spoza hôr a voľne si pláva po neskom oceáne. Spolu s ním tancujú východ vysmiate hviezdice — družice.

Zrazu akýsi rytmický stušok ma vyrušil z rozjmania. Idem ta makuknúť.

V kúte izby stojí krošná. Za krošnami sedí žena a

obratne tká plátno pri zvukoch brda. Hrôza, čo tam všelijakých častí je. Zubatých drevených kolies, válčekov a rozličných vecí, ale ktože ich spočítat a pomenuje.

— Nože, dedko, rozprávajte mi niečo o oravskom plátenictve, veľmi rád počúvam takéto rozprávky — prosím dedka pomáhajúceho pri tkani.

— Nuď dobré, — súhlasi dedo. Napchá si fajku tabakom, zakreše ohňa a rozpráva.

— Hej, všelijako to bývalo na Orave za starých čias. Oravania nepoznali dobre ani rolníctvo. Zaobrali sa zväčša pastierstvom a plátenictvom.

V lete vypásali dobytok na neúrodných lúkach a v zime celá rodina sa zaoberala pradením. Keď prišla zima v každom dome vrčali vretená svoju starú pieseň. Ale pradenie vretetom neboľo veľmi náročné. Preto Oravania, neviem či sami vymysleli, alebo odkiaľ si priniesli malý strojček na pradenie. Cievka, na ktorú sa omotávala pradená niť sa krútila silou nohy. Celé takto a priadenka (ako to už počítajú oravské ženy) vedeli rozložiť na dlhý aj 30 i viac rifový pás skladajúci sa s

vela nitiek. Tento pás navili na krošná a tkali.

Teda naši predkovia neboľi hlavopustí, keď si vedeli také niečo „zmajstrovať“. Však akosť plátna závisí vo veľkej miere od užívania krosien. Ľudí bolo čoraz viac. Časté hladové roky navštievali kraje a ničili ľud. Ale po týchto búrkach opäť počet Oravanov rástol. Vtedy oravské plátenictvo dosiahlo vrcholný bod svojej histórie. Ale keď Oravania našli nový prameň zárobku na živobytie, ako bolo objavenie Ameriky, oravské plátenictvo opäť upadlo. Do Ameriky emigrovali stovky občanov. Ale ani tam nebolo lepšie. Od tých čias sa hospodárske pomery pomaly počínajú meniť. Oravskí plátenici, chýrní aj na severnom Slovensku, navštěvovali i tamtie mestá. Ale hviezda oravského plátenictva už dnes zbledla a možno úplne zbledne.

Tažké to boli časy voľakeď na Orave. Aj život ľudí bol krušný. Kde by si sa bol dotkol Oravy spod prstov by sa ti ozvali boľavé zvuky a lamentovanie. Ale dnes sú už iné časy i na Orave.

Dívajúc sa na ten nemýtkáčsky stroj, teraz už viem, aké veľké poslanie mal v minulosti a akú veľkú úlohu odohrál. Kedysi bol priekopníkom Oravanov v fažkom boji o chlieb a živobytie, a dnes sa maň jednoducho ľahostajne pozera a súčasne zabúda. Škoda, že ten nemý stroj nevie rozprávať... patrí mu najväčšia čest a zásluha pre dobro oravských ľudí.

Dedko dokončil rozprávanie. Ďakujem mu úprimne.

Anton Piroh
Jabolka

Moderné obuvnícke stroje plne nahradzujú ručnú prácu obuvníkov a ich výkon? Tažko porovnať.

TABLETKY PROTI... FAJČENIU

Po alkoholikoch, ktorí majú proti pitiu tabletky sprotivajúce pitie alkoholu (Antabus), prišiel rad na notorických fajčiarov. Konečne i ti majú možnosť bojovať proti svojmu neduhu.

V Amerike sa propaguje nový prostriedok nazvaný „Bantron“, ktorý keď sa používa raz denne, umožní aj tomu najväčšiemu fajčiarovi za 6–7 dní odvynúti od fajčenia.

Ako došlo k objaveniu tohto lieku? Skupina vedcov v laboratóriach chicagovskej univerzity, študujúc príčiny zapálenia dásien, príšla k názoru, že príčinou ochorenia dásien je vo veľkej miere fajčenie. Začali hľadať prostriedok, ktorý by niveloval náklonnosť fajčiara ku fajčeniu. Spomedzi mnohých prostriedkov preskúmali taktiež už mnoho rokov známy liek rastlinného pôvodu zvaný síran lobeliiny a pôsobiaci na stredisku pohybovo – dýchacie. Počas výskumu vedci vybadali, že tento liek má brzdiacé účinky na náklonnosť k fajčeniu. Ale pri použíti väčšieho množstva vysvitlo, že obsahuje toxiny. Vedci začali ihneď hľadať prostriedky antitoxinové, aby tento liek v žiadnom ohľade neškodil ľudskému organizmu. Ďalšie výskumy priniesli dobré výsledky. Pokusy dokázali, že patrie prepravený liek dáva dobré výsledky u 83% fajčiarov, ktorí sa predtým nemohli odúčiť od fajčenia. A tých 17% fajčiarov, hoci neprestali fajčiť, zredukovali ho na minimum.

V lekárskej literatúre sa však upozorňuje, že „Bantron“ prináša pozitívne výsledky iba vtedy, keď fajčiar sa skutočne chce oslobodiť od náklonnosti k fajčeniu, a psychicky spolupôsobi s liekom.

Treba ešte dodať, že v odlišení od antialkoholových tabletiek, ktoré spôsobujú neprijemné následky, „Bantron“ nič takého nespôsobuje.

ANECDOTY

Ignác Kraszewski, precházeje pri dešti ulici, spatril velmi hezkou dívku, ktorou znal již dříve od vidění a přál si ji blíže poznat. Sebral odvahu a zeptal se:

— Mohu Vás ochrániť svým deštníkem?
— Děkuji pěkně, ale mám přece svůj.
— To nevadí, odvětil Kraszewski, ten Vás můžeme zavřít.

Autor „Emancipantek“ — Boleslav Prus nebyl nikdy nepřítalem žen. Přesto však v soukromém životě někdy pronášel ironické úvahy o ženách:
— Zenské klepy, nemohou nám, mužům, vadit. Mužské ucho je tak zkonstruované, že pracuje dvakrát pomaleji než ženský jazýček. Následkem toho totiž polovina slovíček dochází k našemu vědomí.

Bilo to v době velké popularity „Dějin hřichu“. Jednou za svého pobytu v Paříži Štefan Žeromský stál před divadelní pokladnou a před ním stály dvě ženy, matka s dcerou. Žeromský jednu z nich, samozřejmě nerad, lehce strčil. Na to starší paní říká polsky:

— strká se, jako nějaký...
Žeromský, uslyšev to, pozvedl klobouk a řekl:
— nic divného, paní, jsem jeho otcem.

ŽÍTA TVÁR

POKRAČOVANIE

Približili sme sa k dverám, ale zrazu sa vynorila z tieňa žena a stála v zlatom pásse svetla od lampy. V tme som nemohol vidieť jej tvár, ale ruky mala prosebne vystreté.

— Preboha, nerob to, Jack! — skričala. — Mala som predtuchu, že dnes večer prídeš. Rozmysli si to, drahý! Dôveruj mi ešte a nikdy to neobanuješ.

— Veril som ti príliš dlho, Effie. — skričal neľútostne. — Pusť ma! Musím sa dostať dovnútra.

Prišiel som so svojimi priateľmi uporiadať vec raz navždy. Odtisol ju stranou a pustili sme sa v pätach za ním. Keď roztvoril dvere, staršia pani vybehnala oproti nemu a pokúšala sa ho zastaviť, ale on ju odstrčil o chvíľu nato sme všetci boli hore na schodach. Grant Munro vrazil do osvetlenej izby na poschodi a my za ním.

Bola to útulná, dobre zariadená izba s dvoma sviečkami horiacimi na stole a dvoma na obrube kruhu. V kúte, schýlené nad stolíkom, sedelo niečo ako malé dievčatko. Tvárou bolo odvrátené od nás, keď sme vkrčili,

ale videli sme, že má oblečené červené šatočky a na rukách natiahnuté dlhé biele rukavice. Keď sa k nám obrátilo, skríkol som od prekvapenia a hrôzy. Tvár, ktorú obrátilo k nám, bola čudnej žltosivej farby a bez hocjakého výrazu. O okamžik neskôr sa tajomstvo vysvetlilo. Holmes s úsmevom prešiel rukou po uši dievča, stiahol mu masku z tváre a vykluvalo sa z neho čierne ako uhol čierne, s bielymi zúbkami, vycerenými nad našimi prekvapenými tvárami. Pustil som sa do smiechu zo sympatie nad jeho ra-

V pätnaste výročie oslobodenia našej vlasti spomíname si na všetkých tých, ktorí bojovali s fašistickým okupantom a pričinili sa i o naše oslobodenie. Táto poviedka rozpráva o jednom z nich....

EMIL BENČÍK

NEODÍDEŠ PRED ZÁPADOM SLNKA

Dýchavičný provinciálny vláčik štverá sa úbočiami Východných Karpát k Užhorodu. Za pokvickanými oknami vytrvalo šušti drobný hrdzavý dáždik. Lesy, husté ako decembrová noc, dýchajú hríbovou mokrostou.

Chlap sklonil hlavu do dlani a zamkol. Vlhké potetie vovalo sa otvoreným oknom a naplnilo kupé prenikavým zápacím priskyrice, hnijúceho lístia a čohosi neurčitého... Prenesmierna tišava hôr dotýka sa čohosi bolestného v hľbkach ľudského prepadiška.

Chlap pri okne nutkaný zdielnosťou chvíle počračuje vo svojej histórii, zjarcená neholená tvár je akoby celá preteplena tým elivým nutkaním zdôverovania sa:

...Ležal som v malom zapadlom mestečku na západnej Ukrajine a nie a nie sa vylízať z frontových rán. V tomto roku jar vybuchla znenáhla ako zle načasovaný granát. Jarné vetry nástojčivo sa dobývali do mojej „bielej kletky“ a lilačové krokusy roztvorili sa prostredie noci... Cítil som ich až v špiku kostí... A miňa spaľovali horúčky, zháral som ako stoh slamy. V očiach chirurga som čítal nepokoju... Zrelý pod nôž...zrelý na smrť. S vytreštenými očami som pozoroval kľazavé svetielka pouličných svetiel na povale. To bolo umieranie. Všetci sme to vedeli.

Len Ida nie. Prichádzala denne s buketami kvetov, vysedávala bledá na peľasti posteľ a s bolestnou nádejou hľadala mi uprene do očí. Uzdravíš sa, určite vyzdravieš — šepkala nástočivo stisnutými perami s onou presvedčenosťou nepresvedčených. Azda tušila už niečo? Na dne jej privelkých detských kávových očí tajil sa strach a ľadovateľ des. Tušila?

Hľadkal som ju s mučivou sebatrýžou po malej okruhlej tvári po privretých viečkach, Ida, Iduška, Ideňka, dievčatko malé. Neodidem, neodidem, neodidem, neplač. Ale neúprosný strojček rozum s ľadovou dôkladnosťou vyklopával mi s každým úderom srdca: niet záchraný, odides...

Vedel som, že odidem. Odidem, pred západom slnka, tak ako odchádzajú jarné vánky z polí, ako sa tráta jarné snehy z rodnych úbočí.

Len dievča o tom nevedelo. Nevedelo?

Pokrylo mi žltú tvár, spotenú, kostnatú tvár, svojimi orechovými vlasmi, až ma zadúšal vzlykot a pláč trhal plúca, Iduška, Ida, moja malá, jej ústa chutili zúfalstvom i bolestným utíšením.

... Čakala som fa tak, ako sa čaká len raz. ... Nesmieš mi odísť.

Zrazu ma premohlo zúfalstvo, všetko je märne a nezmyselné, bozkával som ju a kričal dusiac sa ja odidem... Po západe slnka už ma nebude... — Budeš. Vždy budeš so mnou.

A kym ma pohltila dôverne známa prieplasť bezvedomia vystieraná protivne sladkastou bielou vatou bolestí, cítil som jej oči, jej ústa, jej prsia.

Na dne prieplasti uzrel som obrovskú ružovú kaluž, ktorá zlievala neurčitý beztváry priestor. Z kaluže sa vynorila ružová lysina žltého úradníčka, čo sa skláňal nad mnou, ale to už bola skutočnosť ohraničená ostrými hranami. Tie hrany mi spôsobovali nevýslovne muky, vnímal som len ružovú lysinu a pohybujúce sa ústa. Potom sa ktori nahlas opýtal: agónia?

Pán s ružovou lysinou mal čierne pohrebne šaty a zrejme sa modril. Nie, nemodril sa, vravel, či si beriete za právoplatnú manželku... Ci si beriete za právoplatnú manželku...

A vedla stála Ida, štíhlá ako prútik, v dlhom bielom závoji, v dlhých bielych šatoch, Ida smiešne detská, Ida nesmierne vážna s bolestne strnulými očami. A v kúte ktori nahlas poplačoval, možno ani nie, neviem.

Ci si beriete za právoplatnú manželku... Zneilo to šialene a neuveriteľne, Ida, Ida, čo je to so mnou, veď ten sobáš je fikcia drásaných nervov... pomsta snov.

Ale nebola to fikcia. Keď sme osameli, Ida a ja, ja v bielych fáčoch, Ida v bielom svadobnom závoji, vzala si moju fažku, šedinami obieľenu hlavu do dlani ako sa berie strapec hrozná alebo ňadra ženy, si môj, si môj a jej biely závoj nás prikrýval ako lupene z kvitnúcich jabloní...

— Idenka, nemala si to urobiť, ja umieram, možno som už aj umrel a toto všetko je hra podvedomia, pomsta snov... I ten závoj biely a hebký ako prvý sneh, čistý ako naša láska...

— Nevrav nič, nič nevrav, som tak prenesmiere tvoja, tvoja, chceme povedať: šťastná, nevrav nič...

Tvár na tvári, kvitnú jablone, celé jabloňové lesy... Držíme sa za ruky ako deti a blúdime jabloňovými sadmi zaliatymi zapadajúcim slnkom. A keď sa nám od únavy začali zliepať viečka klesli sme do trávy zasneženej jabloňovým kvietím...

„Neodidéš pred západom slnka. Z moci lásky si vykúpený od smrti.“ šepkal mi vánok v jabloňach a biele vločky kvetov padali nám do vlasov. Jedného dňa vedel som už určite: nebolo mi sudené odísť. Vystrabil som sa. Ostal som... kalika, bez nôh... Ale tá čo ma zachránila, moja malá Ida, moja žena, moja maličká, zomrela mi pri pôrde. Taká je tá moja história...

Kupé sa pohružilo do ticha utkaného z úzkosti mlčania. Chlap bez nôh zahľadal sa do okien polených daždom. Už nepršalo. Zapadajúce slnko podpálilo nebo nad vrchami.

A kam... teraz — opýtal sa po dlhej chvíli čísi úzkostlivý hlas:

— K dcérke. Študuje v Užhorode... Slnko zapadlo, ale v kúpe ostala bolestne dojímavá vôňa kvitnúcich jabloní...

dosfou, ale Grant Munro stál strnule, chýtajúc si rukou hrdlo.

— Bože môj! — skričal, — čo má toto znamenať?

— Poviem ti, čo to znamená, — skričala jeho paní, pyšne sa ženúc do izby, s odhodlaným výrazom v tvári. — Nútil si ma proti môjmu presvedčeniu, aby som ti všetko povedala, a teraz obaja sa musíme s tým vyporiadať, ako sa dá. Môj manžel zomrel v Atlante. Diefa ho prežilo.

— Tvoje diefa?

Vytiahla veľký strieborný medailón spoza ľadier.

— Nevidel si ho nikdy otvorený.

— Mal som dojem, že sa nedá otvoriť.

Dotkla sa pera a predná časť medailónu sa otvorila. Vnútri bola podobenka muža pozoruhodne statného a inteligentného, ale rysy na tvári nepochybne prezrádzali jeho africký pôvod.

— To je John Hebron z Atlanty, — povedala paní, — a nikdy nebolo na svete šlachetnejšieho človeka ako on. Sama som sa vylúčila z mojej rasy a vydala som sa zaňho. Ale ani raz, kým žil, som to čo len na okamih neolutovala. Naším nešťastím bolo, že

naše jediné diefa sa ponáša na jeho rasu skôr ako na moju. Stáva sa to často pri takýchto manželstvách a malá Lucy je oveľa tmašia, ako kedy bol jej otec. Ale nech je čierna alebo biela, je to moje zlatičko a malíčkin miláčik. — Malé stvorenie pri tých slovach prebehlo ibzou a prítulilo sa panej k šatám.

— Keď som ju nechala v Amerike, — pokračovala — stalo sa to len preto, že bola slabá a zmena by jej mohla uškodiť. Dala som ju do opatery dôveryhodnej Škótke, ktorá kedysi slúžila u nás. Nikdy ani na okamžik ma čo len vo sне nenapadlo zaprieť

ju ako svoje diefa. Nech mi Boh odpustí, ale som sa bála, že ta stratiám, a nemala som odvahu ti to povedať. Musela som voliť medzi dvoma a v svojej slabosti som sa odvratila od vlastného dievčatka. Po tri roky som to pred tebou tajila, no dostávala som zprávy od vychovávateľky a vedela som, že sa má dobre. Avšak odrazu sa u mňa dostavila neodolateľná túžba znova uvidieť diefa. Bojovala som proti nej, ale märne. Hoci som si uvedomovala nebezpečie, rozhodla som sa dopraviť diefa sem, čo by to bolo len na niekoľko týždňov. Poslala som vychovávateľke sto li-

RÉDAKTOR HL'BAVY

O IRÓNII OSUDU

...Keď ludia pre lásku stratia rozum a neskôr... kvôli rozumu lásku.

* * *

...Keď má niekto čisté svedomie len preto, že má krátku pamäť.

* * *

...Keď niekto narieka, že nemá čo na nohy, kym iný nemá nohy.

* * *

...Keď nás zarazi nie to čo sa o nás povedalo, ale to, kto to povedal.

* * *

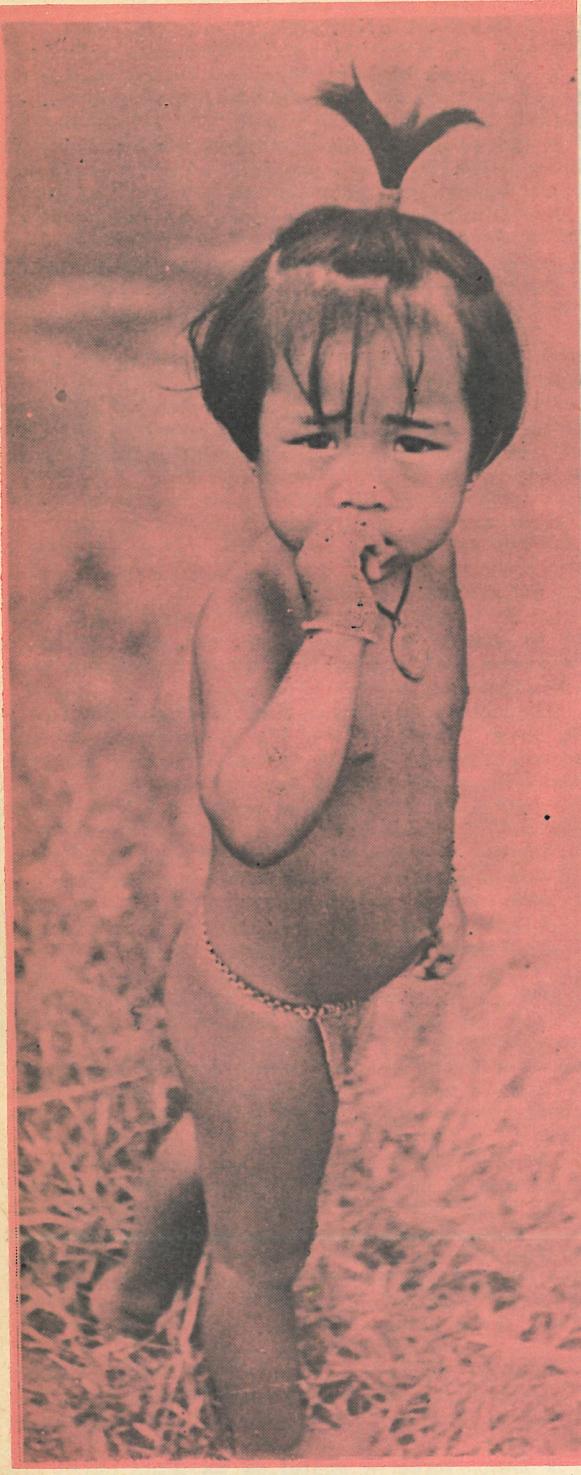
...Keď niekto chce vylúpiť jadro a boji sa rozbíť škrupinu.

* * *

...Keď lysý priateľ ti tvrdí, že mu život visí na viáske.

* * *

Takúto „módu“ odporúčame na leto. Je praktická, lacná a... keď sa zápiní, ľahko sa operie. (Ale len pre tých najmenších).

LUDIA, KTORÝCH HODNO POZNAT

Tohto roku uplynie štvrtstočie od úmrtia našej známej rodáčky, vynikajúcej vedkyne Márie Skłodowskej Curie a zároveň storočie od narodenia jej muža vynikajúceho francúzskeho vedca Pierra Curie.

Mária Skłodowska sa narodila vo Varšave roku 1867. Po ukončení strednej školy odišla na štúdia do Paríža.

Na Sorbonne poznáva Pierra Curie, ktorý je vtedy asistentom na sorbonskej univerzite a adiunktom v parížskej škole priemyselnej fyziky a chémie.

Roku 1895 mladí učenci uzavierajú manželský sväzok a od toho času manželia Curie spoločne prevádzajú

MÁRIA SKŁODOWSKA CURIE

vedecké bádania. Boria sa s materiálnymi fažkami v neobyčajne primitívne vybavenom laboratóriu, ktoré im dala k dispozícii škola priemyselnej fyziky a chémie. Dva roky po sobáši manželia Curie pracovali nad osobitnými problémami. Pierre sa zaoberal problematikou kryštálov a zároveň s veľkým zaújmom sledoval výskumy vlastností niektorých rádioaktívnych chemických zlúčenín.

Mária Skłodowska Curie objavila, že uranová ruda má niekoľkokrát vyššiu rádioaktivitu ako čistý uran, ktorý z nej možno dostať. Ten-to zjav mohol mať len jednu príčinu: v uranovej rude sa nachádza ešte nejaký inny, doteraz neznámy prvk, rádioaktívnejší ako uran.

Za pomocí Pierra, ktorý sa vzdal vlastných výskumov,

Mária začala hľadať ten nový prvak. Rakúska vláda dala jej k dispozícii niekoľko ton uranovej rudy z Jáchimova, kde sa nachádzajú bohaté ložiská uranu. Pochod získania nového prvku bol neobyčajne skomplikovaný, bolo treba obrovské množstvo uranu, aby z neho vzniklo nepatrné množstvo nového prvku.

Po dlhodobej úmornej práci manželia Curie objavili záhadný prvak. Na počesť svojej vlasti nazvala Mária Skłodowska Curie novoobjavený prvak Polon.

Ale ďalšie bádania ustálili, že okrem Polona ešte akási iná substancia zapríčinuje rádioaktivitu uranu. V roku 1898 manželia Curie objavili ďalší rádioaktívny prvak — rádium.

Za bádania spojené s objavením rádia parížska univerzita udělila Márii Skłodowskej Curie titul doktora. Od Londýnskej kráľovskej spoločnosti dostávajú manželia Curie „Davy Medal“ a nakoniec spolu so známym francúzskym vedcom Béquerelom dostávajú Nobelovu cenu za vynikajúce úspechy vo fyzike.

V rokach 1902—1903 po získaní čistého rádia sa už vedelo, že rádioaktívna schopnosť rádia nájde široké použitie v medicíne. Americké chemické podniky obrátili sa na manželov Curie s prosbou o oboznámenie ich s výrobou rádia.

Metód vynájdený Máriou Skłodowskou Curie bolo možné opatentovať, pretože vložila do nej veľa vlastných nápadov a technologických postupov získaných mnohými pokusmi a experimentami. Patentovanie by umožnilo manželom Curie nielen zba-venie sa materiálnych fažkostí, ale predovšetkým zariadenie vlastného laboratória, ktoré tak veľmi potrebovali.

Ale Mária bez váhania odmieta všetky finančné návrhy. S hrdosťou tvrdila, že by bolo nehodné pre vedca, aby čerpal osobné výhody z vedeckých objavov, ktoré sa môžu stať dobrodením ľudstva. Naopak, treba pôsobiť novovzniklému priemyslu, aby sa mohol rozvinúť a priniesť pomoc trpiacim. Pierre Curie rozumel svoju manželku a ochotne odovzdal americkým inžinierom podrobne inštrukcie na výrobu rádia. Po objavení rádia manželia Curie začali podrobne výskumu jeho rádioaktívnych vlastností. Pracovňa pri katedre fyziky v Sorbonne, ktorú viedol Pierre Curie, stala sa hlavným strediskom výskumov v tomto novom a ako vysvitlo, neobyčajne vážnom odvetví vedy.

Tragická smrť Pierra Curie 19. apríla 1906 (prešiel ho nákladný voz) preruší plodnú spoluprácu manželov. V decembri 1906 Mária Skłodowska Curie preberá po mužovi katedru na Sorbonne. O niekoľko rokov neskôr dostáva druhý raz Nobelovu cenu za vynikajúce zásluhy v rádioaktívnej chémii.

Po prvej svetovej vojne organizuje v Paríži Rádiový ústav zoskupujúci celý výskum rádioaktivity a liečenie týmto prvkom. Podobný ústav, nazvaný menom našej veľkej rodáčky vznikol roku 1932 vo Varšave.

Mária Skłodowska Curie umrela 4. júla 1934. Na sklonku života veľká vedkyňa dochádza na nových vynikajúcich úspechov, dosiahnutých v jej laboratóriu. Dcéra Irena, spolu so svojím mužom Frédéricom Joliot objavili umelú rádioaktivitu a tým odkryli neobyčajne vážny odbor výskumov.

Rady zverolekára

proti tejto zhubej chorobe ošípaných. Druhým významným úspechom je sérum Stanba proti červenke zavedené od roku 1948 do masového úžitia. Tým sa dosiahlo zníženie počtu onemocnenia ošípaných.

V boji proti moru hydiny dosiahli sa pozoruhodné úspechy zavedením očkovania indickým sérom vyrábaným v Poľsku podľa najnovších metód. Vzhľadom na dobré výsledky tohto preparátu, ľahké a výhodné použitie ako aj nízku výrobnú cenu možno ho považovať za prostriedok plne zabezpečujúci hydinu proti moru.

Prostriedok proti besnote, s ktorého výrobou sa začalo v roku 1948, už za dva roky znížil ochorenie na besnotu psov o 10 percent v porovnaní s predchádzajúcim obdobím.

Už z týchto niekoľkých prípadov vidno, že poľské veterinárstvo vyriešilo rad vedeckých problémov,

ktoré majú rozhodujúci význam pre veterinársku prax.

Organizácia veterinárskej služby v prvých vojnových rokoch opätala o predvojnové tradície nemohla zabezpečiť dobytku dostatočnú starostlivosť.

V šesťročnom pláne začalo sa s výstavbou liečebných ústavov pre zvieratá (z 658 na 1194). Tento plán bol prekročený. Roku 1955 odovzdali sme do úžitku 1460 ústavov. A roku 1957 ich počet vzrástol na 1589.

Nemenej významou úlohou bolo vyškolenie zverolekárskych kádrov. Dnes je už taká situácia, že územie Poľska je pokryté odbornou liečebnou starostlivosťou. Kým roku 1949 mali sme 1752 veterinárov a 1785 osôb pomocného personálu už roku 1957 bolo 3121 zverolekárov a 3205 osôb technického personálu.

Za tých 15 rokov rozvoja veterinárskej služby v Poľsku stav dobytka, ktorý v roku 1946 činil 3,911 tisíc kusov zvýšil sa v roku 1957 na 8,265 tisíc kusov.

Stav ošípaných vzrástol z 2,674 tisíc kusov na 12,325 tisíc kusov, ovieč z 727 tisíc kusov na 4,040 tisíc kusov.

Ale ani s tými výsledkami sa nemožno uspokojoť. Už v tomto roku začína sa veľká akcia boja proti tuberkulóze dobytka, na ktorú štát určil 110 miliónov zlých.

DOKONČENIE ZO STR. 13.
bier, napísala som jej o tomto domčeku, takže mohla pŕísť ako susedka, bez toho, aby vyšlo najavo, že k sebe patríme. Moja opatrnosť šla tak ďaleko, že som naradila držať dieťa cez deň doma a zakryť jej tváričku a rúčky, aby aj tí, čo by ju uvideli pri okne, nemohli klebetiť, že v susedstve žije malá černoška. Keby som bola bývala menej opatrňá, bola by som mýdrejšie urobila, ale bola som napolo pobláznená od strachu, že sa dozvieš pravdu.

Ty si mi prvý povedal, že domček je obývaný. Mala som čakať do rána, ale som nemohla zaspäť od vzrušenia, a tak nakoniec som vykľazila z domu, viediac, ako sa je ľahko zobrať. Ale si ma spozorovali ľudia a tým sa začalo moje súženie. Na druhý deň si mal moje tajomstvo v moci, ale ty si šťachtne túto možnosť nevyužil. Avšak tri dni nato vychovávateľka s diefaom len-len že unikli zadnými dverami, keď si vbehol predom. A dnes večer konečne vieš všetko a pýtam sa fa, čo sa má stať s

nami, diefaom — mnou? — Zopála ruky a čakala na odpoveď.

Uplynuli dve dlhé minuty, než Grant Munro prerušil ticho, a keď prišla odpoveď, bol to moment, na ktorý rád spomínam. Schytal dietatko, pobožkal ho, a potom, stále ho nesúš, podal druhú ruku žene a zamieril k dverám.

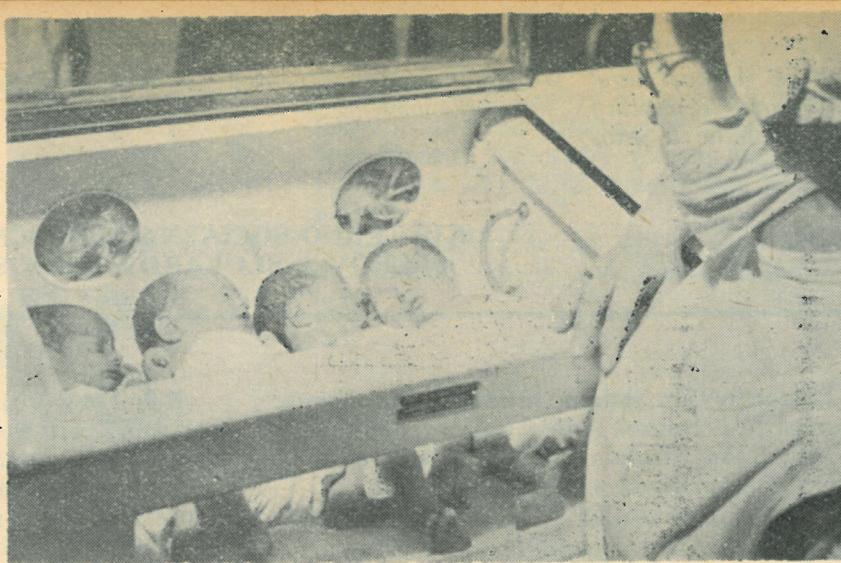
— Môžeme sa o tom pohodlniešie porozprávať doma, — povedal. — Nie som nejaký príliš dobrý človek, Effie, ale myslím, že som lepší, než za akého si ma pokladala.

Išli sme za nimi na pešníku, Holmes a ja, a môj priateľ šklbol ma za rukáv, keď sme vyšli von. — Myslím, — povedal, — že nás bude viac treba v Londýne než v Norbury.

Ani slovo viac nepovedal o príhode, až neskôro večer, keď sa odoberal so zapálenou sviečkou do spálne.

— Watson, — povedal, — keby sa ti niekedy zdalo, že sa príliš spolieham na svoje schopnosti, alebo niečomu venujem menej námahu, ako si zaslúži, láskave zašeptaj mi do ucha "Norbury" a budem ti nekonečne povdačný.

Stvornásoobná radosť, ale i starosť (madriidské štvorčatá).

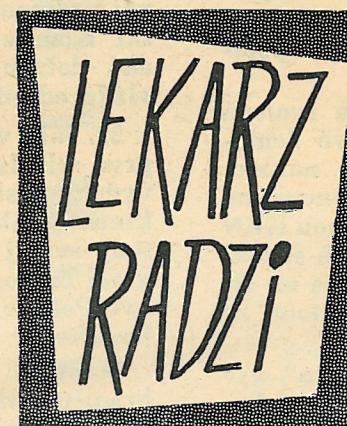

W okresie wiosenno-letnim zaznacza się zawsze wzrost zachorowań na choroby zakaźne wywoływanie przez wirusy i przez bakterie.

Te bardzo małe żywotki widoczne tylko pod specjalnymi mikroskopami znajdują się wszędzie. Oczywiście, że nie wszystkie z nich są chorobotwórcze, a z tych nie wszystkie są jednakowo zjadliwe — czyli te same zarazki mogą wywoływać cięższą, lub lejszą chorobę, której ciążkość z kolei jest uzależniona nie tylko od samych czynników chorobotwórczych, ale i od odporności organizmu na te czynniki.

Wobec takich właściwości zarazków i organizmu ludzkiego nie dziwi nas fakt, że np. na szkarlatynę jedno z rodzeństwa choruje bardzo ciężko, drugie słabiej, a trzecie może nawet nie chorować objawowo, albo to, że w jednej okolicy odrą przebiega ciężko z dużą ilością powikłań, a w innej stosunkowo łagodniej i bez powikłań.

Pomyślne zejście ostrego stanu choroby zależy znów od jakości leczenia, a to zależy z kolei od sumiennego wykonywania zaleceń lekarza.

Widzimy więc, że ciążkość choroby zależy od:

- 1) zjadliwości zarazka
- 2) odporności organizmu na ten zarazek
- 3) leczenia.

Na zjadliwość samego zarazka trudniej wpływać, ale można go okiełznać przez zwiększenie odporności organizmu.

Nauka walki o odporność organizmu wchodzi w skład potężnej gałęzi medycyny, którą zwie się profilaktyką — czyli zapobieganiem chorobom.

Tak więc wszystkie szczepionki, którymi nas władze sanitarne „nękają” mają swoje głębokie uzasadnienie, z którego w pełni korzysta społeczeństwo i osiąga ideał w zagadnieniu zdrowia — tj. niedopuszczanie do zachorowań.

Czaszy kiedy ospa prawdziwa dziesiątkowała i szpeciła społeczeństwo, a dyferyt dusił dzieci nie są zbyt odległe. Wyeliminowanie tych schorzeń, lub wyraźne ich złagodzenie zawdzięczamy właśnie szczepionkom.

Obecnie zagadnieniem pierwszorzędnej wagi są takie schorzenia jak: paraliż dziecięcy (Choroba Heiniego — Medina) czy gruźlica, których można uniknąć za pomocą szczepień.

Dlatego należy podchodzić ze zrozumieniem do wszystkich akcji szczepień i ściśle je przestrzegać.

Dr B. Rybak

DOBRÁ KUCHÁRKA

POLSKA KYSLÁ FAZUL'OVÁ POLIEVKA

Rozpočet pre 4 osoby: 2 litre vody, 16 dkg fazule, 1/4 l kyslého mlieka alebo 1/8 l kyslej smotany, 4 dkg hladkej múky, sol, bobkový list, tičené čierne koreniny, posekaný kôpor, ocoť, 1 dkg cukru.

Prebranú a umytú fazuľu namočime na 24 hodiny do vody. Varíme ju v tej istej vode, v ktorej bola namočená. Z kyslého mlieka (smotany) a hladkej múky urobíme zátrepku, ktorú preleívame cez sítku za stáleho miešania do variacie sa fazule, osolíme a pridáme tičené čierne koreniny, posekaný kôpor, ocoť a cukor podľa chuti.

POLSKA PARADAJKOVÁ POLIEVKA

Rozpočet pre 4 osoby: 14 dkg hovädzieho mäsa, 3 dkg cibule, 5 dkg paradajkového pretlaku alebo 1/2 kg čerstvých paradajok, voda, sol, 3 dkg ryže, 4 dkg čierneho oštiepku.

Z masla a múky pripravíme červenú záprážku, do ktorej pridáme postrúhanú cibulku. Zalejeme vodu a rozriedeným paradajkovým pretlakom. Osolíme a pridáme umytú ryžu. Pred dovarením pridáme postrúhaný oštiepok.

POL'SKÉ ZRASY

Rozpočet pre 4 osoby: 14 dkg hovädzieho mäsa, 6 dkg žemle, sol, 1 vajce, 4 dkg slaniny, 2 dkg cibule, 2 dkg masti, 2 dkg múky, tičené čierne koreniny, červená sladká paprika, voda.

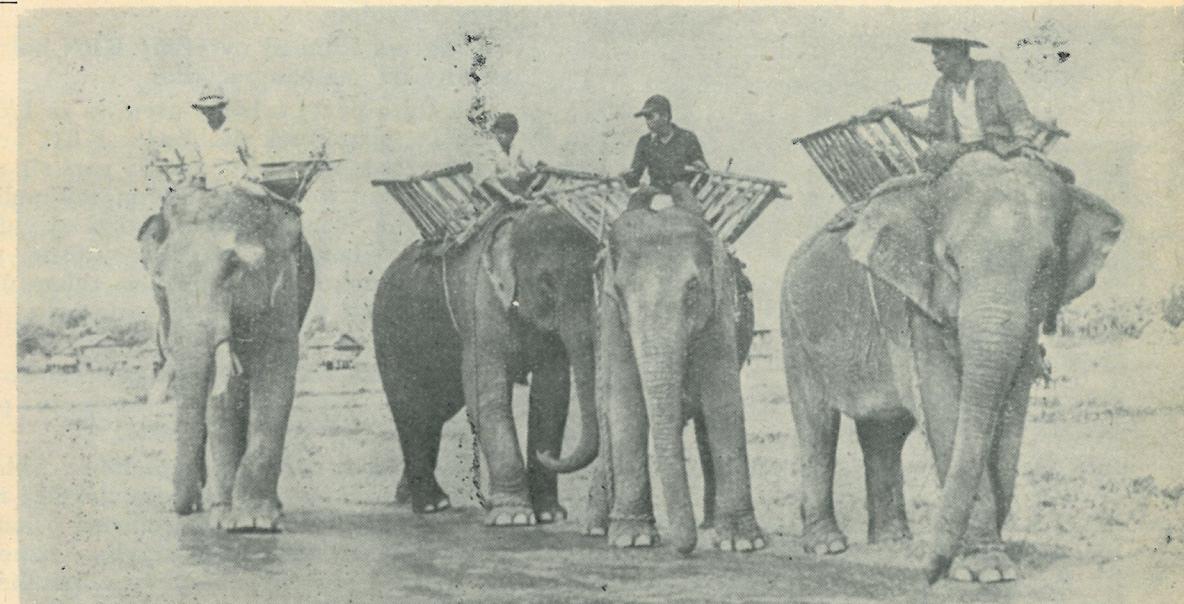
K pomletému hovädziemu a bravčovému mäsu pridáme vo vode namočenú a vyžmakanú žemfu, tičené čierne koreniny, vajce, sol, polovicu postrúhané cibulky, všetko dobre premiešame a na navlhčenej doske rozdelíme na rovnaké diely, zabalíme do nich pokrájanú slaninku, zaviníme do podoby válčeka a prudko opečieme na horúcej masti. Pridáme na drobno posekanú druhú polovicu cibulky, oprážime do ružova, pridáme červenú sladkú papriku a za polievania mäso dusíme do mäkká. Stavu zaprážime múkou, povaríme a prilejeme k mäsu.

POLESKÝ KARFIOL

Rozpočet pre 4 osoby: 60 dkg karfiolu, voda, 4 dkg masla, 2 vajcia, 5 dkg šunky, 2 dkg strúhaného sýra, sol, posekaný zelený petrželen.

Očistený karfiol varíme v osolenej vode. Potom ho rozberieme na ružičky, dáme na misu, posypeme na tvrdzo uvarenými vajcami, posekanou šunkou, posekaným zeleným petrželenom a na masle oprázenou strúhanou.

ČO POVIETE... NIE ZLÁ DOPRAVA. KEĎ NIET ELEKTRICKÉ, DOBRE SÚ I SLONY.

Rady právnika

Nás čitateľ Z.F. z Oravy nás prosil, aby sme neodpovedali na jeho list a problém, ktoré ho zaujímajú v „Živote“. Ale my sa nazdávame, že odpoveď na otázky, ktoré zaujímajú pišateľa listu, určite budú zaujímať aj iných našich čitateľov, z Oravy a Spiša. Samozrejme, splňame Vaše želanie — meno neuvažujeme.

Prvá otázka, na ktorú si žiadate odpovedeť je otázka „zaužívania“ (zásiedzenia). Zákon o „zaužívani“ poznaľi už starí Rímania. Ani polské zá-

konodárstvo nezaujíma iné stanovisko v tejto otázke. Všeobecné predpisy civilného práva hovoria, že zaužíváním možno nadobudnúť právo vlastníctva na pozemkoch, ak tiež obrábame aspoň 20 rokov. Bezpodmienečnou podmienkou zaužívania je také úžitkovanie pôdy a nakladanie s ňou, akoby jej používateľ bol jej vlastníkom. Užívanie pôdy ponad 30 rokov vyklučuje obvinenie používateľa zo „zlej vôle“.

Podľa práva je ľahostajné, či bývalý majiteľ súhlasiel s užívaním pôdy, alebo nie. Vynajatie odlišuje

sa od „zaužívania“ tým, že v tomto prípade majiteľ dáva súhlas na užívanie svojej pôdy za určitých podmienok na určitý čas a jej vrátenie po vypršaní zmluvného času.

Teda, z právneho hľadiska je úplne ľahostajné, či majiteľ dal alebo nedal svoj súhlas na „zaužívanie“. Ke tomu, aby ste sa mohli stať aj formálnym vlastníkom pôdy, ktorú obhospodárujete, treba sa obrátiť so žiadosťou na Okresný súd v Nowym Targu. V žiadosti treba uviesť svedkov, ktorí potvrdia, že ste pozemok používali aspoň 20 rokov. Súd podľa 1. paragrafu 50. článku večného práva je povinný udeliť Vám vlastnícke právo.

Na druhú Vašu otázku odpoviem v liste (doklady pripojíme).

RADY TETY Doru

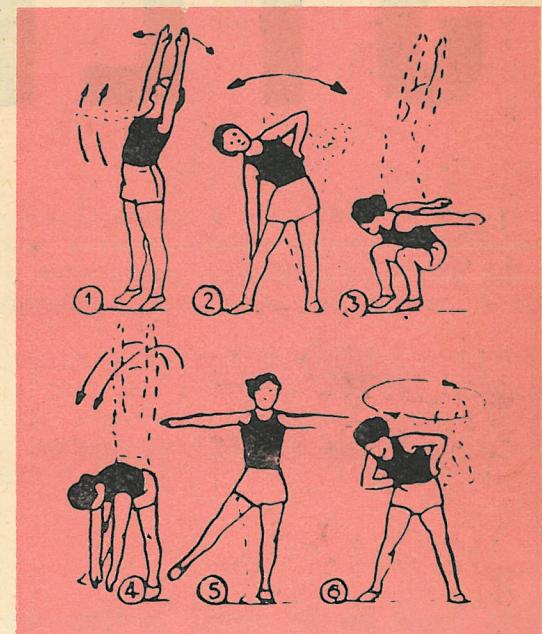
ZACHOVAJME SI SVIEŽOSŤ

Mnohé ženy majú veru starostí so svojou vágou. Tučné ženy vyzerajú totiž neraz staršie, než v skutočnosti sú, a okrem toho sa rýchlejšie unavia, či už chôdzou alebo akoukoľvek ďinou prácou. Preto musia pri práci častejšie oddychovať, čo opäť zapríčinuje ďalšie tučenie. Ako sa tomu ubrániť?

Niektoré ženy sa nazdávajú, že stačí zrieť sa mastnejších jedál, polievok a vôbec tekutín. Nie, to ešte nestaci. No veľmi dobre môže pomôcť pravidelná gymnastika.

Cvičiť však treba skutočne pravidelne, a nie len z času na čas, v dôkladne vyvetvanej miestnosti, v lete — na vzduchu. Necvičte príliš rýchlo a dýchajte rovnomerne. V prvé dni opakujte každý cvik 3—4 razy.

Po gymnastike sa osprchujte alebo poumyvajte vlažnou vodou a potom si telo dôkladne poutierajte hrubším uterákom.

Dakujeme všetkým inštitúciám a privatným osobám za pozdravy, listy a blahopriania z príležitosti 15 výročia Poľskej ľudovej republiky a zároveň želáme všetkým našim členom, čitateľom „Života“ a pria-

telom ďalšie šťastné roky a veľa úspechov v práci v prospich našej krásnej vlasti.

REDAKCIA „ŽIVOT“

KULTÚRNO-SOCIÁLNA SPOLOČNOSŤ
ČECHOV A SLOVÁKOV V POLSKU

SILVESTER

1943

Cintorínovým tichom lúčila sa okupovaná Varšava s rokom, ktorý sa práve miňal a s nádejou hľadala na nadchádzajúci rok, ktorý mal priniesť vytúženú slobodu.

Iba niekoľkí vedeli, že práve v tomto dni vznikla sila, ktorá povedie národ k vytúženému víťazstvu.

V túto silvestrovskú noc roku 1943 v robotníckom byte na Twardej ulici vo Varšave z iniciatívy Poľskej zjednotenej strany konala sa schôdza predstaviteľov demokratických skupín. Okrem zástupcov Poľskej robotníckej strany sa na tejto schôdzi zúčastnili ľavicoví činitelia Poľskej socialistickej strany, predstaviteľia Demokratickej strany, delegácia podzemných odborových organizácií ako aj zástupcovia nestranickej inteligencie, mládeže a iných spoločenských organizácií.

Na tejto historickej schôdzi bola zvolená „Krajowa Rada Narodowa“ — prvé demokratické predstaviteľstvo poľského národa. V slávostnom vyhlásení, schválenom na tejto schôdzi sa vrávilo: „Hlavnou úlohou KRN je zjednotenie a mobilizácia všetkých sôl národu a všetkých prostriedkov do boja na život a na smrť s beštialnym okupantom, za oslobodenie Poľska...“

Zároveň „Krajowa Rada Narodowa“ vytýčila ďalší program, určujúc že, „v oslobodenom Poľsku musí vládnúť sociálna spravodlivosť“, že „robotníci, rolníci, remeselníci a inteligencia budú hospodári v odrodenom Poľsku; že bude vyvlastnená bez náhrady veľkostatkárska a nemecká pôda a tato bude odovzdaná rolníkom a polnohospodárskym robotníkom, že budú znárodené veľké priemyselné podniky, atď.“

Už v tejto výzve k poľskému národu, KRN predostrela žiadosť prinavratiť Poľsku západné územia násilím ponemčené“...

Vyhľásenie „Krajovej Rady Narodowej“ bolo výrazom záujmov a snáh pracujúcich mäs. Línia vytýčená KRN bola správna, zhodná so záujmami Poľska a jej historickým rozvojom.

Program činnosti vytýčený KRN bol realizovaný od samého začiatku.

Na tejto prvej schôdzi utvorila sa L'udová armáda, ozbrojená sila ľudu. KRN organizovaný boj proti okupantovi rozšíril sa na celé Poľsko a vplýval aj na iné politické zoskupenia. Tomuto cielu slúžili aj vidiecke národné výbory — krajské, okresné, mestské i miestne, ktoré vznikli na celom území, ako dôsledok uznesenia silvestrovskej schôdzi KRN.

Nariadenia KRN dotýkali sa organizovania života po vojne a boli rozvinuté potom v slávnom júlovom manifeste.

Ešte počas vojny 6. septembra 1944 bol schválený zákon o polnohospodárskej reforme a neskôr zákon o znárodení priemyslu a trojročnom pláne výstavby, uznesenie o výstavbe zničenej Varšavy a mnohé iné.

Pod vedením KRN uskutočnilo sa oslobodenie západných poľských území po Odru a Nysu a Baltské more. Pod jej vedením povstalo Poľsko z ruín a spálenísk.

„Krajova Rada Narodowa“ skončila svoju činnosť roku 1947 a v jej diele pokračoval novozvolený Snem.

Je historická zásluha KRN, ktorá ešte počas okupácie ukázala národu správnu cestu, načrtla perspektívnu veľkých demokratických zmien, ktoré sama konsekventne uskutočňovala.

Rok 1944. Vojnová dráma blíži sa ku koncu. Hoci celé Poľsko zmieta sa ešte v otocite, hoci okupačný teror sa vzmáha s každým dňom — o víťazstve už nik nepochybuje. Ľudia s nádejou hľadajú na východ. Odtiaľ mala prísť sloboda.

V júli 1944 začala sa víťazná bitka o Bug. Na poľské územie vkročili prvé jednotky sovietskej a poľskej armády. Z dymu požiarov povstávali obrysy Poľska...

21. júla 1944 „Krajowa Rada Narodowa“ ako dočasný parlament poľského národa prevzala najvyššiu vládu na oslobodenom poľskom území.

Toho samého dňa na tajnej schôdzi konanej v okupovanej Varšave KRN založila „Poľskí Komitet Wyzwolenia Narodowego“ — ako dočasný orgán štátnej moci — prvú vládu odrodeného Poľska.

22. júla v oslobodenom Cheľme konala sa prvá schôdza PKWN. Toho samého dňa bol vydaný historický manifest PKWN. Demokratický tábor v ňom sformuloval ciele a zásady svojej politiky, vytýčil konkrétny program činnosti, odpovedal na otázky aké má byť Poľsko, ako oň bojovať a zaručiť jeho bezpečnosť a rozvoj.

Manifest vzýval celý národ do boja... za hraničné stĺpy nad Odrou... za Poľsko, ktorému už nikdy nebude hrozíť germánska potopa, ktoré bude mať zaručený mier a možnosť tvorivej práce a rozkvetu.

V zahraničnej politike Manifest hlási, že „priateľstvo a spolupráca medzi poľským vojskom a Červenou armádou ma sa pretvoriť v trvalé spojenectvo a spoluprácu po vojne. Bojové bratstvo spečatené spoločne preliatou krvou proti nemeckej agresii viacej utuží spojenectvo s Veľkou Britániou a Spojenými štátmi Severoamerickými“ ako aj, že „Poľsko bude sa usilovať o zachovanie tradičného priateľstva a spojenectva s odrodeným Francúzskom i všetkými demokratickými štátmi sveta“.

„Rodáci, odbila hodina oslobodenia“ — tak znali prvé slová Manifestu. — Poľská armáda po boku Červenej armády prekročila Bug. Poľskí vojáci bojujú na našej rodnej zemi. Nad zničeným Poľskom opäť vlaje bieločervená zástava...

Manifest zaručil vládu v štáte pracujúcim, robotníkom, rolníkom i inteligencii, slúbil znárodenie priemyslu o odovzdanie závodov, baní, hút do rúk ľudu. Slúboval polnohospodársku reformu a konfiškáciu veľkostatkárskej pôdy, odovzdanie tejto pôdy rolníkom na večné časy.

Zároveň Manifest hlási „prinavrátenie všetkých demokratických slobôd, rovnosť všetkých obyvateľov bez rozdielu rasy, vyznania a národnosti, slobodu politickej a odborovej organizovanosti, slobodu tlače a svedomia“.

Ale Manifest zároveň tvrdil, že „demokratické slobody nesmú slúžiť nepriateľom demokracie. Fašistické organizácie, ako protinárodné, budú s najväčšou váhou práva potláčané...“

Ked 22. júla 1944 na muroch oslobodeného Cheľmu a Lublina vyvesené boli plagáty s Manifestom, takmer celé Poľsko zmietalo sa ešte vo fašistickej nevôle. A preto Manifest bol čímsi omnoho viacaj ako obyčajný programom ľudovej moci: bol víziou budúceho Poľska, slobodného, demokratického spravovaného ľudom.